

AMSTELÆDAMI
Apud HENRICUM WETSTENIUM.
CIƆ.IƆ. C.LXXXV.

乙 本

RARIORA

MAXIMI MODULI

NUMISMATA

Selecta

EX BIBLIOTHECA

Eminentiſſ. & Reverendiſſ. Principis

CASP. CARPEGNÆ,

S. R. E. Cardinalis, &c.

& doctiſſimis

JOSEPHI MONTERCHII

Commentariis illuſtrata.

AMSTELÆDAMI,

Apud HENRICUM WETSTENIUM,

CIↃ IↃ C LXXXV.

VIRO
NATALIBUS, DIGNITATE,
DOCTRINA
PRÆCELLENTI
FRIDERICO BENED.
CARPZOVIO
SENATORI LIPSIENSI
GRAVISSIMO

HENRICUS WETSTENIUS S.

Nemo mirabitur, qui quidem non hoſpes eſt in republica litteraria, hunc elegantiſſimum libellum, meo ſtudio in linguam Latinam ex Itali-

ca tranſlatum, Tibi conſecrari. Quis enim ignorat Te non ſolum ſingulari diffuſaque per omne diſciplinarum genus eruditione præditum, ſed unum fere in Germania dignitatem optimarum artium ſuſtinere ac tueri, & in illarũ finibus proferendis omnes cogitationes, quas ſibi non vindicat reipublicæ procuratio, defixas habere? Tibi enim debet Germania quod non ca-

reat egregiis multis libris apud exteros editis, qui cum difficulter in iſta plaga poterant haberi, Tua commendatione & cura typis Lipſienſibus ſunt denuo mandati. Tibi debet orbis eruditus tot alia volumina, quæ nunquam lucem aſpexerant, inter quæ inſigne Inſcriptionum vetuſtarum à magno Reineſio collectarum & illuſtratarum opus nominare libet: quod non modo ab

teritu & æternis tenebris, cum Urbem veſtram, & illam domum præcipue, in qua ſervabatur, & edi cœperat, peſtilentis ſyderis ſævitia infeſtaſſet, magno cum Tui capitis diſcrimine, vindicaſti; ſed & inter tot graviſſimas & catenatas, quibus diſtineris, occupationes, indiciis laborioſis & perquam utilibus inſtruxiſti, & ut emendate prodirent unice ſtuduiſti, ſo-

la cupiditate doctrinas præclaras ornandi inflammatus. Tibi debet illa *eruditorum Acta Lipſienſia*, quæ tanto cum applauſu excipiuntur in omni Europa, & tam cupide diripiuntur ubique, ut & in alias linguas vertantur. Tu enim hujus fructuoſiſſimi inſtituti in illo tractu dux & auctor es, quamvis in ſocietatem operis adſciveris Viros lectiſſimos & doctiſſimos. Hinc merito quic-

quid eſt virorum do-
ctorum Te amat, colit,
& in deliciis habet, tan-
quam decus Germaniæ,
ac præcipuum columen
litterarum: Quarum
commodis dies noctesſ-
que invigilas, quam-
vis non minore ſtudio
& contentione patriæ
Tuæ ſervias, quæ opera
& prudentia Tua in re-
bus difficillimis expli-
candis utitur aſſidue,
magno ſuo bono. Hæc,
etſi cauſſam aliam nul-
lam

lam haberem, facile potuiſſent me perpellere ad Tuam benevolentiam quovis officii genere demerendam. Nunc vero cum tanta prolixæ in me Tuæ voluntatis à multis annis extent monumenta, non potui non hanc occaſionem grati mei Tibique devotiſſimi animi teſtificandi, niſi ingratiſſimus velim haberi, arripere, & politiſſimum hunc libellum, Tibi mortalium

politiſſimo inſcribere. Quem ſi pro Tua illa cunctis perſpecta & celebrata humanitate, comiter exceperis & Tua, hoc eſt læta illa fronte, ſatis magnum ſumtuum & curæ, quam huic libello impendi, fructum me cepiſſe putabo. Vale, Vir Ampliſſime, & me Tibi ſemper meam obſervantiam & cultum omni obſequii genere probaturum eſſe, perſuaſiſſimum habeto.

De pretio & nobilitate

NUMISMATUM
MAXIMI MODULI.

Numiſmata maximi moduli cæteris omnibus præſtant, non modò propter amplitudinem, craſsitiem & molem metalli, quod ampliori circulo & extante magis ſculpturâ diſtinctiùs imagines Imperatorum aut aliorum nobis exhibet, ſed etiam alia de cauſa ob quam rariores & majoris pretii ſunt. Reliqua enim numiſmata minora propter commercium tantùm & pro ordinaria moneta cuſa eſſe creduntur, cùm nemo dubitet

quin ea quæ maximi moduli ſunt, eum duntaxat in finem, ut Imperatorum rerumque ab iis geſtarum memoria conſervaretur & ad poſteros propagaretur, percuſſa fuerint. Ante Romanos, Græci, ex quibus optima ſtudia, & præſtantiſſimæ artes fluxerunt, iis in eum finem uſi fuerant. Ex Græcia conſuetudo iſta Aſiam & alias regiones pervaſit, unde à Civitatibus & Rebuspublicis in honorem ſuorum Regum & Heroum, cuſa numiſmata etiamnum hodie videmus. Sed Romani poſt Reipublicæ tempora, ad celebranda facta Auguſtorum ſuorum, quorum & imagines &

victorias veluti in totidem clypeis ac πτερώμασι ea ratione conſecrabant, præ cæteris omnibus gentibus frequenter iis uſi ſunt. Hinc pretioſior materia adhibita, & Artificum aucta eſt induſtria, nummis ex auro, argento, & omnibus metallis, in quibus imagines diſtinctiores & ampliores erant quàm in vulgaribus monetis, procuſis. Romanos æmulatæ ſunt variæ Civitates Græciæ atque Aſiæ, aliique populi, eâ ratione Imperium cui ſubditi erant certatim venerati. Duodecim primorum Cæſarum rariora ſunt maxima numiſmata, & quæ reperiuntur mole potiùs metalli quàm ima-

ginum elegantiâ commendantur. Cœperunt frequentiora cudi ſub Trajano, & numerus eorum valdè auctus eſt ſub Adriano & Antoninis, ſed præſertim ſub Commodo & Caracalla. Expoſuimus pulcherrimum & optimè conſervatum numiſma Lucii Veri, in cujus averſa fronte conſpicitur Hercules Victor. Hoc propter novitatem & elegantiam imaginis, reconditamque ejus ſignificationem in quibus horum numiſmatum ſitum eſt pretium, nobiliſsimum eſt, & maximi pretii. Huic dignum eſt quod conjungatur Commodi illud, in quo cernitur triumphus de Germanis, quod eſt

ex

ex integerrimis ac perfectiſſimis; & illud etiam labente Imperio cuſum numiſma Conſtantini Maximi, quod eò majoris eſt pretii, quòd eâ ætate Sculptura multùm ex priſtino ſplendore amiſerit.

Inter eos qui delectati ſunt, & etiamnum delectantur perquirendis eruditis Antiquitatis monumentis, nemo hactenus ſeriem integram majorum numiſmatum, licet multa multi ad illuſtrationem horum ſtudiorum collegerint, condere valuit. Inter alios Antiquitatum hujuſmodi theſauros eminet Romæ Sereniſſimæ Sueciæ Reginæ Chriſtinæ *Cimeliarchium in quo ſunt ducenta trigin-*

ta quinque maximi moduli numiſmata, jam celebria ex Muſæo Franciſci Gottifredi, *Viri ob ſtudium nummorum immortalem famam conſecuti. Sunt præterea notiſsima numiſmata quæ aſſervantur in inſtructiſsima Eminentiſs. Cardinalis* Franciſci Barberini *Bibliotheca*, *&* *apud Cardinalem* Boncompagnum; *ut & ſeries illa nummorum Cardinalis* Camilli Maximi, *cujus recentem jacturam ut unius ex præcipuis ornamentis deflet adhuc Roma. Nobilia etiam ſunt majora numiſmata Excellentiſs.* Auguſtini Chigi Principis Farneſii, *& Illuſtriſſimi*

Viri

Viri Joannis Pauli Ginetti, *inter quæ memorabile eſt numiſma Philippi & Otacillæ. Hinc vultus eorum habet cum titulo,* CONCORDIA AUGUSTORUM, *inde templum rotundum columnis ſubnixum, cum Aquila in apice & inſcriptione,* EX ORACULO APOLLINIS: *quaſi templum illud Jovi ædificaſſet Philippus monitu illius Dei.*

Ampliſſimus hic eſſet campus, per quem exſpatiari liceret, ſi vellemus numiſmatum Cimeliarchia in Italia ipſa, ac extra Italiam numerare. Inter omnia excellunt Cimeliarchium Regis Gal-

Galliarum in quo ſunt ſupra quadringenta maxima numiſmata: ut & Cimeliarchium M. Ducis Hetruriæ quod etiam illuſtriſſimum eſt.

Obſervandum in numiſmatis hiſce maximis, mole inſignibus, & maximi moduli, *uti vocantur, nullum notari Senatus-Conſultum, quod fieri ſolet in aliis nummis æneis hiſce duabus literis S. C; quaſi cuſa ſint ad arbitrium Imperatorum, ut iis in Donativis uterentur, eo plane modo, quo & hodie Principes ſuis nummis ſymbolicis uti ſolent. Ideòque quædam conſpiciuntur argento & auro obducta,*

cta, alia circulis egregiis circumdata, quorum tria, ſc. Antonini, Lucii Veri, & Antinoi in hoc opuſculo conſpicienda ſunt.

Cùm verò tanti ſint pretii maxima hæc numiſmata, tanquam illuſtria Antiquitatis monumenta, meritò ex eorum numero eliminanda ſunt ſuppoſititia illa, quæ poſterioribus temporibus cuſa, magna quidem, nec tamen veritati hiſtoricæ conſona, nec veteribus quo ad elegantiam ſunt comparanda. Titulos, & averſarum frontium impreſſiones in iis paſſim confundi ſine judicio videas, quod potiſſimùm obſervare eſt in ſuppoſititiis Neronis,

Tra-

Trajani & aliorum. Nec poſſum non mirari celeberrimos ſcriptores qui primi de Nummis ſcripſerunt, iis uſos eſſe ad illuſtrandam hiſtoriam Romanam, cui potiùs tenebras offundunt. Attamen aliquando utilia ſunt licet rarò, imaginibus virorum quorundam illuſtrium, & ab iis antiquiorum temporum, ætatiſque illorum figuris eruendis.

ANTONINVS AVG PI VS PP TR P COS III

I.

ANTONINUS AUG. PIUS P. P. TR. P. COS. III. *Antoninus Auguſtus Pius, Pater Patriæ, Tribunitiâ Poteſtate, Conſul Tertiò.* Caput Antonini Pii laureatum.

Ex altera parte eſt Matrona equo inſidens, quæ ambabus manibus facem gerit, ſine inſcriptione. Eà eſt Fauſtina uxor Antonini, habitu Dianæ Luciferæ, cui poſt mortem divini honores delati ſunt; quod colligere eſt ex tertio Conſulatu Antonini qui circa caput notatus eſt, eo enim Conſulatu obiit Fauſtina, uti ſcribit *Capitolinus: Tertio anno imperii ſui Fauſtinam uxorem perdidit, quæ à Senatu conſecrata eſt, delatis Circenſibus, atque templo & Flaminiis, & ſtatuis aureis atque ar-*

genteis. Eſt ergo in averſa hujus nummi parte monumentum conſecrationis Fauſtinæ; quæ etiam in aliis nummis cernitur, in quibus Fauſtina inſignitur titulo *Divæ*, & habitu Dianæ Luciferæ pingitur. In quodam conſpicitur cum Luna bicorni pone humeros ad inſtar alarum, gerens pariter ambabus manibus accenſam facem, addita hac circa imaginem inſcriptione SIDERIBUS RECEPTA. In alio cernitur ad cœlum evecta ab eadem Diana utraque manu facem ſtringente, ubi legitur ÆTERNITAS.

Ad averſam hujus nummi noſtri partem, & Fauſtinæ ἀποθέωσιν quod attinet, poteſt ei nomen tribui Dianæ Luciferæ & Equeſtris, quandoquidem utroque titulo Dea illa inſignita fuit.

Pri-

Primus quidem paſſim reperitur, ſed alterius unicum ſuppeditat exemplum *Pindarus Od.* 3. *Olympion.* Ubi celebrat velocitatem equorum Theronis Agrigentini qui quadrigis vicerat. Eo in loco Poëta narrat Herculem petiiſſe Hyperboreos, ut inde oleam afferret, quâ victoribus Olympicis coronas necteret, ibique exceptum fuiſſe à Diana Equeſtre, ſic enim eam vocat: *Ubi Latonæ filia* ἱπποσόα *equorum agitatrix*, vel uti interpretatur *Leonicerus*, *equos ad curſum in Venatione excitans.* Hinc currum hujus Deæ non modò Cervi & Tauri ei ſacri, ſed etiam equi velociſſimi in numiſmatibus trahunt. Et quandoquidem *Pindarus* totam illam Oden conſumit in laudes Theronis qui quadri-

gis in ludis Olympicis vicerat, etiam ex hujus nummi parte averſa poteſt colligi celebritas ludorum Circenſium, qui in honorem Fauſtinæ inter ſtellas, ut dicebant, receptæ, à Senatu decreti fuerant, quaſi illa inſtar alterius Dianæ Luciferæ & Equeſtris in cœlo ſplenderet, eſſetque tutela Circi, propter ludos ei dicatos, quemadmodum ipſi Dianæ conſecratum fuerat Amphitheatrum. Hiſce etiam confirmatur amplius nummus argenteus ejuſdem Fauſtinæ cum titulo *Divæ*, qui in averſa parte exhibet quadrigas cum ejus ſtatua, quemadmodum ferebatur in Pompa Circenſi, ubi & in ipſo curru cum ſtatua conſpicitur Auriga qui equos ad curſum & victoriam agit. Attamen equus quo

ve-

vehitur Fauſtina in nummo noſtro, eſt ex eorum numero qui dicebantur Deſultores & κέλητες, quique Heſpero & Lucifero ſacri erant. His utebantur ſine fræno & quidem ſolis, unde ſingulares dicebantur, ut diſtinguerentur à bigis & quadrigis, quæ duobus aut quatuor equis circa Metam circumagebantur. Cæterùm *Luctatius* vel *Lactantius* in *Statium* Lib. VI. *Thebaidos* ait Poëtas tribuere quadrigas Soli, bigas Lunæ, & ſingulos equos reliquis ſtellis: *Poëtæ quadrigas Soli, bigas Lunæ, equos ſingulares ſideribus.* Et Iſidorus *Lib XVIII. Origin. Quadrigas Soli,* inquit, *bigas Lunæ, & trigas inferis, ſejugas Jovi, deſultores Lucifero & Heſpero conſecraverunt.* Hinc apparet raritas & ſenſus reconditus hujus nummi in quo conſpicitur Fauſtina

habitu Dianæ Luciferæ, non in bigis aut quadrigis, ſed equo Deſultori inſidens, ut numen tutelare Circi. Optimè comparatur hæc Auguſta inter ſtellas recepta cum Lucifera, quo nomine Diana indigitatur, ut exponit *Phornutus*, *quod & ſplendorem emittat, cælumque aliquo modo lumine ſuo illuſtret, in primis quando in plenilunio eſt.* Moris etiam erat Romæ matronas, cùm vota ſua facerent, exire civitate & petere nemus Aricinum, ubi erat Artemiſium ſeu templum Dianæ celeberrimum; quod fiebat Idibus Auguſti, ſeu tredecima menſis die, & quidem adhibitis facibus ardentibus quas manibus geſtabant. Hujus conſuetudinis meminit *Propertius* Lib. II. Eleg. 32. ubi de Cinthia ſua

Cum

Cum videt accenſis devotam currere tædis
In nemus, & Triviæ lumina ferre Deæ.

Ovidius in *Faſtis*:

Sæpe potens voti & frontem redimita coronis
Fœmina lucentes portat ab urbe faces.

Credibile eſt autem matronas cum Româ Ariciam curſim irent, equo tantum iter confeciſſe, quemadmodum eſſedis utebantur ut irent Tybur ad templum Herculis.

Curve te in Herculeum deportant eſſeda Tybur.

Addam ultimo loco nummum Antinoi, in Ægypto cuſum cum titulo Herois circa caput. Eſt in altera parte ipſe Antinous equo inſidens, & dextrâ caduceum gerens ad inſtar Mercurii.

ANTONINVS AVG. PIVS PP TR P COS IIII

2.

ANTONINUS. AUG. PIUS. P. P. TR. P. COS. IIII. *Antoninus Auguſtus, Pius, Pater Patriæ Tribunitiâ Poteſtate, Conſul Quartum.* Caput Antonini Pii laureatum.

Diana ſtans ſtolata ad pedes uſque, unâ manu haſtam ſeu venabulum, alterâ Damam vel Capream gerens. Hinc cognomen habuit *Elaphicæ* ἐλαφιβόλȣ, ex venatione Cervorum, & Damarum. Ne quis autem putet hic eſſe Bacͣcham cum thyrſo ferreo acumine munito, quales olim eſſe ſolebant, & capro Baccho ſacro, obſtat conſuetudo contraria, quæ inducta eſt propter vulnera quæ inferebantur, vel homicidia quæ à Bacchantibus in Orgjis,

 lan-

lanceis iſtis initio committebantur; conſuetudo, inquam, utendi ferulâ loco Thyrſi, ut notat *Diodorus Siculus*, & oſtendunt antiqua marmora & Baccharum imagines. Nec Thyrſus convenit huic noſtræ figuræ quæ eſt ſtolatæ & compoſitæ mulieris, contrà quàm ſolebant Mænades & Mimallones, qui ſparſis capillis & furioſis motibus choreas Baccho ſacras celebrabant. Itaque hic Diana pingitur, non præcincta pro venatorum more, ſed cum ſtola talari, quomodo cernuntur aliæ ejus imagines præſertim in nummis Siculis. *A Cicerone* etiam celeberrima illa & antiquiſſima ſtatua Dianæ Segeſtanæ à Verre raptæ ſtolata deſcribitur. *Erat* inquit, *admodum amplum & excelſum ſignum cum ſtola.* A *Callimacho*

macho in Hymnis χιτώνια dicitur pariter quaſi tunicata. Unde conjicere eſt hanc inter alias eſſe antiquiſſimam imaginem Dianæ quæ ſub variis cognominibus Romæ celebris erat & ab Antonino peculiari modo colebatur. Cum deſit omnis titulus, nihil aliud occurrere potuit ad explicationem hujus nummi circulo illo quo cinctus eſt, & elegantia celebris.

ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ Μ
ΑΝΤΩΝΕΙΝΟC
ΜΑΓΝΗΤΩΝ

3.

AYTOKPATΩP. M. ANTΩNEINOC. *Imperator Marcus Antoninus.* Caput Marci Antonini laureatum.

MAΓNHTΩN. *Magnetum.* Statua Dianæ Epheſiæ inter duo flumina jacentia.

Duplex fuit Magneſia; altera dicta diſtinctionis causâ *ad Sipylum*, quia erat ad montem Sipylum ſita, altera *ad Meandrum*, quia erat vicina Meandro flumini. Putamus hanc nummi noſtri partem averſam Magneſiæ ad Meandrum, quæ non multum diſtabat Epheſo, convenire; unumque ex fluminibus eſſe ipſum Meandrum, alterum Letheum quod propius erat, & quod à monte Pactya qui remo-

dus non eſt Epheſo fontem ducens, mœnia Magnetum alluebat, atque influebat in Meandrum. Sic habet *Strabo* Lib. XXIV. dum numerat civitates Joniæ. *Prima ab Epheſo eſt Magneſia Æolica urbs quæ ad Meandrum cognomento dicitur: vicina eſt enim Meandro, ſed vicinior urbi Letheus fluvius, qui à Pactya Epheſiorum monte ortus in Meandrum influit.* Propter viciniam Epheſi, in hanc, ut & in alias Græciæ & Aſiæ, ac remotiores etiam civitates, invectus fuerat cultus Dianæ. Hæc Dea cum maximæ eſſet venerationi Magneſiis, duos eorum fluvios hîc ad pedes habet jacentes, Meandrum nempe & Letheum, manibus verſus eam expanſis quaſi auxilium ejus, inſtar numinis Magne-

gneſiæ tutelaris & faventis, implorantes. Simulacrum ejus pro more cum multis mammis effingitur, unde dicebatur *Multimamma*, *Polymamma*, πολύμαζα. De ea loquuntur modò laudatus *Strabo*, *Pauſanias*, aliique, & inter recentiores cum eruditione haud vulgari *Claudius Menetrius in Tractatu de ſimulacro Myſtico Dianæ*, in quo tamen ſilentio prætermittit Victorias, quæ eam palmis & Coronis ornant, & quas in hoc nummo videmus manus conjungere ſupra ejus caput, quaſi imponant coronam turrium, quæ ipſi convenit quatenus eadem eſt cum Cybele, quæ Civitatibus præeſt, eaſque tutas & inexpugnabiles præſtat, quia prima illas cœpit muris cingere, & ab hoſtium incurſibus tutari. Cre-

Credidere Dianam eſſe bellicoſam, atque ad victorias conſequendas potentem, unde tulit titulos ἡγεμονίδος & πολεμάρχου; hoc eſt bellatricis & exercituum ductricis, quo nomine venerabantur eam Spartani. Apud Athenienſes πολέμαρχος fuit ex præcipuis civibus, is cui omnis belli cura demandabatur. Hi ut victoriam reportarent, ſolebant etiam vota nuncupare & ſacra facere huic Deæ, quod eos feciſſe ante victoriam quandam à Perſis reportatam apud *Xenophontem* legimus. Antiquiſſimis quoque temporibus Theſeus, poſt victum hujus Deæ auxilio Aſterionem Minois filium virum fortiſſimum, ipſi templum dicavit. Pariter Megaleſii victo Mardonio, & Phocæen-

cæenſes ſuperatis Theſſalis victoriam ac ſalutem ſuam cladem-que hoſtium acceptam retulerunt Dianæ, ut non in uno loco narrat Pauſanias. Unde colligere poſſumus duas Victorias in nummo noſtro expreſſas convenire Dianæ Victrici, quo nomine etiam cernebantur quædam ejus ſtatuæ alatæ.

L·AVREL·VERVS·AVG·ARMENIACVS·IMP·II·TR·P·V·COS·II·

4.

L. AUREL. VERUS. AUG. ARMENIACUS. IMP. II. TR. P. V. COS. II. *Lucius Aurelius Verus Auguſtus, Armeniacus. Imperator Secundùm, Tribunitia Poteſtate Quinta, Conſul Secundùm.* Caput Lucii Veri laureatum.

Hercules juvenili ætate dextra capiti ſuo lauream coronam imponit, ſiniſtra clavam tenet, pendente ex brachio ſpolio leonis. Hinc eſt laurus cui appenſa eſt pharetra, inde ara accenſa & laureis ramis pariter ornata.

Cùm hæc nummi hujus pars averſa careat titulo, difficilius eſt explicare argumentum novum & inuſitatum, Herculis nem-

nempe juvenis ſibi coronam imponentis. Attamen cum viderem inſignem hunc nummum Græcum non eſſe ſed Latinum, eum ad Hiſtoriam Romanam pertinere ratus ſum; ideóque hîc quæ ex Antiquitatis Romanæ umbris ad eum illuſtrandum ducere potui adſcribam. Non placet eorum opinio qui credunt hunc eſſe Heroem Aventinum Herculis filium, qui inſtar Patris clavam & pellem leoninam gerebat, & de quo *Virgilius*,

Ipſe pedes tegmen torquens immane leonis
Indutus caput, ita in regia tecta ſubibat,
Terribili impexum ſeta cum dentibus albis,
Horridus Herculeóque humeros innexus amictu.

Si

Si attendamus ad coronam, arborem, & laureos ramos quibus ara ornata eſt, facile deprehendemus hîc eſſe ſtatuam Herculis Victoris, & cognomen iſtud, morémque coronæ capiti ſuo imponendæ derivari ab antiquiſſimis Evandri temporibus; & nobis in memoriam revocare victorias Herculis, quando occiſo Caco & recuperatis in Aventino bovibus, Aborigines & Arcades ab injuriis iſtius latronis liberavit.

Narrat *Dionyſius Halicarnaſſeus* hoſce populos Herculis virtutem admirabundos, quaſi in eo divinitas quædam fuiſſet, laureas coronas, cum locus lauro abundaret, ipſi impoſuiſſe. *Cæterùm Aborigenes & Pallantini Arcades, ut viderunt Herculem & Caci mortem agno-*

agnoverunt, hunc propter rapinas peroſi, illius ſtupentes ſpeciem, divinum quiddam ſe videre putabant, e[t] pro magna felicitate habebant exemptos ſe à latronis injuriis, atque ino[...]pes, ramis lauri, cujus in his loci[s] magna erat copia, tam ſe quàm Herculem coronabant. Scribit etiam *Macrobius in Saturnalibus*, eos qui ſacra faciebant ad Aram Maximam ſibi caput lauro redimire ſolitos. *Cùm ad Aram Maximam ſola lauro capita, & alia fronde non vinciant.* Nullo modo dubito hîc eſſe Herculem juvenili facie & imberbi pictum, quandoquidem ſimiles multas ejus imagines in ſtatuis, marmoribus, & gemmis reperimus. Hoc perſuadet juvenilis vultus, nam talis eſt ſtatua Herculis ex metallo in Capitolio, cum corona lau-

lauri Aventinæ, quæ cùm inventa ſit in foro Boario, vel in loco proximo, dubium non eſt quin ſit eadem, vel una ſaltem ex ſtatuis Herculis Victoris, ut legimus in verſibus antiquæ inſcriptionis. Ei templum haud magnum dicatum erat in eodem foro, ſic deſcriptum à *Publio Victore* in Regione Octava Urbis: *Sacellum Pudicitiæ Patritiæ, Herculis Victoris duæ, altera ad Portam Trigeminam, altera in Foro Boario rotunda & parva.* Qua in deſcriptione ſequutus eſt Livium Lib. X. *In ſacello Pudicitiæ Patritiæ, quæ in Foro Boario eſt ad ædem rotundam Herculis.* Itaque in hac nummi noſtri parte averſa, nobis ſupereſt monumentum Herculis Victoris, ſimulque veteris ritûs ſibi laurearum imponendarum,

cujus

cujus ſignum eſt arbor ex laureto Aventino, & præterea ara, quæ ad Aram Maximam referri poteſt, quandoquidem eodem lauro eſt ornata. Nunc ut applicetur Lucio Vero imago iſta Herculis Victoris, eâ voluerunt deſignare gloriam hujus Imperatoris quam ſibi pepererat victoriis quibus Armenos ſubjecerat, unde factum ipſi fuerat cognomen *Armeniaci* quod circa caput legitur.

IMP CAES L AVREL COM MODVS GERM SARM
TR POT COS

5.

IMP. CAES. L. AURELIUS. COMMODUS. GERM. SARM. *Imperator Cæſar Lucius Aurelius Commodus, Germanicus, Sarmaticus.* Caput Commodi Cæſaris ætate juvenili.

TR. POT. COS. *Tribunitia Poteſtate Conſul.* Quadriga triumphalis cum Marco Aurelio & Commodo triumphantibus. Præcedit Roma cum Vexillo, & Victoria volans humeris deſuper trophæum ſuſtinet.

Hîc ſe conſpicuam præbet effigies Commodi Cæſaris juvenis laureati, corpore & brachiis nudis, chlamyde ex pelle Leonis vel alius feræ confecta pectus obtegente. Hanc credimus eſſe barbaram veſtem quæ dicebatur

Gauſape vel *Gauſapa*, quo nomine vocabantur, ut notat *Octavius Ferrarius*, omnes veſtes villoſæ & hiſpidæ. Ita ab antiquis Gloſſis exponitur *Pallium barbaricum*, ubi voce *barbaricum*, appoſitè ad rem noſtram, intelligi putat *Theodorus Marcilius* Interpres *Perſii*, Germanicum, quod etiam optimè convenit cum verbis ejuſdem Poëtæ Sat. V I. ubi de Caligula, Germanicoque ejus triumpho, hæc habet inter alia.

——— Miſſa eſt à Cæſare laurus
Inſignem ob cladem Germanæ pubis, & aris
Frigidus excutitur cinis, & jam poſtibus arma,
Jam chlamydes Regum, & lutea Gauſapa captis
Eſſedaque, ingentesque locat Cæſonia Rhenos.

In

In nummis in quibus exprimuntur Germani captivi, conſpiciuntur pectore & brachiis nudis cum chlamyde, in qua tamen pellis villoſa vel cirrata diſtincte cerni nequit; ſed melius animadvertitur in ſtatuis barbarorum captivorum, qui pellitis veſtibus induti ſunt, & evidentius quidem in trophæis, non Marii, ſed Trajani in Capitolio cum chlamyde pellita, vel Gauſape villoſo Dacorum, quo utebantur etiam & Parthi & Armenii; unde *Armenium* dicitur à Meſſala, quem idem laudat *Ferrarius. Armenii Regis ſpolia Gauſape.* In uſu etiam fuit inter Germanos, aliud genus pellitæ veſtis quæ dicebatur *Rheno*, cujus meminerunt *Cæſar* & *Salluſtius*, & cujus egregia de-

ſcriptio extat apud *Iſidorum. Rhenones ſunt velamina humerorum, & pectoris uſque ad umbilicum, atque intortis villis adeò hiſpida, ut imbres reſpuant.* Erant veſtes breves & ſine manicis, ut probat Cluverius in ſua Germania antiqua. Videmus ergo in hoc nummo noſtro Commodum juvenem, barbarica Germanorum veſte indutum, pectore & brachiis nudis, tectum duntaxat chlamyde pellita, ſeu Gauſape, ſeu Rheno eſſe dicatur. Hac ratione Romæ admirationem ſibi conciliare volebat cum rediret ad triumphum, oſtendens quanti labores ſibi tolerandi fuiſſent, dum nudo corpore & hiſpida tantùm ac dura veſte velato bellum in Germania gerebat. Quod & feciſſe legitur Anto-

toninus Caracalla, ut videbimus ad nummum VIII.

Ad averſam partem quod attinet, æquè eſt animadverſione digna, ac novus & inuſitatus capitis adſpectus. In ea pingitur triumphus Marci Aurelii cum filio Commodo. Stat ad dextram Marcus globum, ad ſiniſtram Commodus laureum ramum manu geſtans. Præcedit imago Romæ galeatæ alterâ manu vexillum quod humero ſuſtinet tenens, altera trahens habenas equorum currûs triumphalis; per aërem verò volat Victoria trophæum ex Germanis humero etiam gerens. Cùm Commodus eſſet Cæſar, & juvenis, comitatus eſt patrem in primo bello Germanico, quando Germani ſuperato Danubio

Pannoniam, & Provincias Romanas, Italiæ ipſi minantes incurſabant, dum Romani rebellionibus Parthorum & Britannorum, & peſte quæ Romam ac Italiam vaſtabat, laborarent. In eos exercitum duxit Marcus Aurelius & memorandam illam ac cœleſtem victoriam in agro Quadorum reportavit, ac multis præliis Marcomannos, Sarmatas, Vandalos, Suevos, & omnes ferè Germanos qui vires adverſus Romanas ſuas conjunxerant, debellavit. Hiſce victoriis fracti hoſtes & in fugam converſi, in ſylvas & montes, pro more ſuo, fugerunt: ſed cùm Imperator victricia arma, ad ultimum uſque ſeptentrionalem Oceanum, illaturus agro eſſet hoſtico, Caſ-

ſius

ſius in Oriente rebellione commotâ, & ſumpto Imperatoris nomine, illum Germaniam deſerere & victoriarum impetum omittere, ut in Syriam ad debellandum ipſum, exercitum transferret, coëgit. Hujus autem morte rebellione ſedatâ, Marcus in Urbem redux, triumphavit de Germanis unà cum filio Commodo, cujus triumphi monumentum extat in hoc nummo. Ita de eo ſcribit *Capitolinus*: *Voluit Marcomanniam provinciam, voluit etiam Sarmatiam facere, & feciſſet, niſi Avidius Caſſius rebellaſſet ſub eodem in Oriente, qui Imperatorem ſe appellavit; Relicto ergo Sarmatico, Marcomannicóque bello, contra Caſſium profectus eſt, ſed Caſſius ſtatim interfectus eſt. Romam ut venit, cum*

Commodo filio ſuo, quem jam diximus Cæſarem fecerat, triumphavit. Similiter *Eutropius: Bellum Marcomannicum confecit, quod tum Quadi, Vandali, Sarmatæ, Suevi, atque omnis Germania commovit. Multa millia hominum interfecit, ac Pannoniis à ſervitio liberatis, Romæ rurſus cum Commodo Antonino filio ſuo, quem jam Cæſarem fecerat, triumphavit.* Sed *Lampridius* aliquid amplius ad explicationem averſæ faciei numiſmatis noſtri affert in vita Commodi, dum narrat hunc comitatum eſſe patrem in primo bello Germanico; quem etiam cùm ſequutus eſſet in Syriam, & Ægyptum ad opprimendum Caſſium, Romam reverſus unà cum ipſo triumphavit: *Et eo tempore quo Caſſius à Marco deſcivit*

vit, profectus eſt commendatus militibus cum Patre in Syriam, & Ægyptum, & cum eo Romam rediit. Poſt hæc veniâ legis Annariæ impetratâ COS. eſt factus, & cum Patre IMP. ERAT. eſt appellatus V. Calend Decem. die, Pollione & Apro Coſſ. & triumphavit cum Patre; nam & hoc Patres decreverunt. Conſulatus Pollionis & Apri incidit poſt annum V. C. DCCCCXXVIII; unde liquet Commodum decimum quartum vel decimum quintum ætatis annum non exceſſiſſe tempore triumphi, quod optimè convenit cum facie juvenili quæ in nummo noſtro apparet. Videmus etiam in eo notatum primum Commodi Conſulatum, quem extra ordinem, & veniâ legis Annariæ impetratâ obti-

 nuit;

nuit; nec duntaxat factum illum eſſe Conſulem & proclamatum Imperatorem, ut in loco laudato docet *Lampridius*, ſed etiam à Patre participem factum fuiſſe Tribunitiæ Poteſtatis, ex hiſce literis: TR. POT. COS. Notatu etiam dignum eſt in Columna Antoniniana conſpici faciem juvenilem Commodi unà cum patre Marco, primo & ſecundo bello tab. XLII & LXII. ut obſervavimus in expoſitione iſtius Columnæ, quam primi publici juris fecimus eximiè ſculptam operâ *Petri Sancti-Bartoli*, cui etiam debemus accuratiſſimam picturam hujus numiſmatis & aliorum quorum imagines in hoc libro extant.

pag.36

ANNIVS VERVS·CAES·ANTONINI·AVG·FIL.

COMMODVS·CAES·ANTONINI·AVG·FIL.

ΑΥ·ΚΑΙ·Μ·ΑΥ
ΡΗ·ΚΟΜΟΔΟΥ
ΕΠΙ CΤΡ ΠΑΙ
ΠΙΟΥΚ
ΟΙΝ ΟΝ ΟΜΟ
ΠΕΡΓΑΜΗΝΩΝ
ΚΑΙ ΕΦΕCΙΩΝ

6.

AYT. KAI. M. AYPH. KOMOΔOC. *Imperator Cæſar Marcus Aurelius Commodus.* Caput Commodi juvenis.

ΕΠΙ. CTP. Π. ΛΙΠΙΟΥ. ΚΟΙΝΟΝ. ΟΜΟ. ΠΕΡΓΑΜΗΝΩΝ. ΚΑΙ. ΕΦΕCΙΩΝ. *Sub Stratego, ſeu Prætore, P. Lipio Communitas, Concordia Pergamenorum & Epheſiorum.* Sunt duo viri quorum unus dextrâ ſtatuam Æſculapii, alter verò Dianæ Epheſiæ, Pergami & Epheſi Deorum Tutelarium, gerit. Duæ voces inſcriptionis ΚΟΙΝΟΝ. ΟΜΟ. hoc eſt, ΟΜΟΝΟΙΑ *Communitas, Concordia,* in aliis nummis Epheſi & Pergami ſeparatim leguntur

tur; ſed cùm hic conjugantur, videtur prima caſu recto legi debere, ſecunda obliquo, hoc eſt, Communitas Pergami & Epheſi Concordiæ cauſâ, quaſi nimirum hunc nummum cuderint ut monumentum eſſet Concordiæ inter ipſos initæ. In aliis nummis harum urbium, ſtant Diana & Æſculapius, verùm in hoc quod obſervatu dignum eſt, manibus eorum ſigna reverenter admodum & religioſè geruntur, ut ſuâ auctoritate pacta Concordiæ confirment & ſacroſancta reddant. Frequens eſt in nummis hæc vox ΟΜΟΝΟΙΑ, ad ſignificandam concordiam inter duas vel plures civitates per Deorum numen juratam, unde non modo Epheſii & Pergameni Deos ſuos, Dia-

Dianam & Æſculapium, numiſmatibus ſuis inſculpi curavere, ſed Laodiceni etiam Jovem, Smyrnenſes Nemeſin, vel Fortunam, Alexandrini Serapidem, & alios Tutelares Deos procuderunt. At notiora nobis ſunt fœdera Romanorum, & formula verborum quâ Deos teſtes fœderum ſuorum vocabant, & mala imprecabantur iis qui fœdera violaturi eſſent. Ita apud *Livium* Quintius Cincinnatus Dictator, cum Præneſtino exercitu manum conſerturus: *Adeſte*, inquit, *Dii teſtes fœderis, & excipite pœnas debitas, ſimul vobis violatis, nobiſque per veſtrum Numen deceptis.* Qui mos antiquiſſimus fuit, & à primis Urbis temporibus, ut liquet ex verbis Fecialis inter Ro-

Romanos & Albanos fœdus percutientis, qui Jove ut exaudiret ex rupe Tarpeja invocato, *Illis legibus*, ait, *Populus Romanus prior non deficiet, ſi prior defecerit, publico conſilio, dolo malo, tu illo die Populum Romanum ſic ferito, ut ego hunc porcum hodie feriam.* Ad concordiam hanc Pergamenorum & Epheſiorum referri debere videtur oratio *Ariſtidis de Concordia*, quam Pergami habuit, & in qua hujus urbis cives, ut deponant diſſenſiones cum Epheſiis & Smyrnenſibus, & cum iis fœdus ineant, hortatur. Controverſiæ inter haſce civitates inde oriebantur, quod unaquæque inter Civitates Joniæ & Aſiæ primas obtinere vellet, ut fuſè oſtendit idem Ariſtides.

Ex:

Ex viris qui ſtatuas manibus gerunt, alter eſt barbatus & pallio partim denudatus, cum baculo in ſiniſtra, uti pingitur Æſculapius: alter venabulum habet cum ſtatua Dianæ.

ΑΥ ΚΑΙCΑΡ CΕΠΤ CΕΟΥΗΡΟC ΑΥΓ
ΦΙΛ ΑΔΕΛΦΕΙΑ
ΠΕΡΙΝΘΙΩΝ
ΝΕΩΚΟΡΩΝ

7.

AY. KAICAP. CEΠT. CEOYHPOC AYΓ. *Imperator Cæſar Septimius Severus Auguſtus.* Caput Septimii Severi laureatum, pectore partim armato.

ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΙΑ ΠΕΡΙΝΘΙΩΝ ΝΕΩΚΟΡΩΝ. *Philadelphia Perinthiorum Neocororum.* Duo templa in honorem Antonini Caracallæ & Getæ fratris ejus. Cernuntur ſupra, duo vaſa cum palmis, quæ reſpiciunt ludos in honorem Caracallæ & Getæ, Perinthi celebratos, qui dicti fuerunt *Philadelphia*, ab amore duorum fratrum, licèt ſe minime amarent, imò contrà maximo odio ſeſe invicem proſequerentur. Credibile eſt hos lu-

ludos eoſdem eſſe qui vocabantur *Actii Pythii* & in honorem Apollinis inſtituti fuerant, idque colligitur ex nummo ejuſdem Severi, quem exhibuit Clariſſimus Triſtanus, ubi eſt mulier manibus ſuſtinens hæc duo templa, quæ Concordia eſſe creditur. Inſcriptio eadem eſt, niſi quod infra legitur AKTIA, hoc modo: ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΙΑ ΑΚΤΙΑ ΠΕΡΙΝΘΙΩΝ ΝΕΩΚΟΡΩΝ, *Philadelphia Actia Perinthiorum Neocororum*. In oſtentationem ejuſdem amoris fraterni duorum filiorum Severi, conſpicitur tertius nummus Perinthiorum in honorem Getæ cuſus, qui ad Antoninum converſus in confirmationem mutui amoris dextram porrigit, ad demonſtrandam, potius

tiùs quam optarent Perinthii quàm quæ revera eſſet, concordiam fratrum, qui à primis annis à Patre participes Imperii declarati, diſcordiam perpetuam aluerunt, & ſibi invicem inſidias moliti ſunt, cum ſummo Patris, qui eos fruſtra ad concordiam revocare tentavit, dolore. Hinc Perinthii, ſicut ex nummo noſtro apparet, ut obſequium Severo teſtarentur, duo templa filiis ejus dicaverunt, & inſtitutis ſacris certaminibus, dictis *Philadelphiis*, nummiſque ad perpetuam ejus rei memoriam, ut videmus, cuſis, ut ſeſe invicem amarent vota fecere.

AYT·K·MAYP·CEYH. ANTΩNEINOC AYΓ.
ΠΕ ΡΙΝ ΘΙΩΝ
B·NEΩKO PΩN

8.

AYT. K. M. AYP. CEYH. ANTΩNEINOC AYΓ. *Imperator Cæſar Marcus Aurelius Severus Antoninus Auguſtus.* Caput Antonini Caracallæ juvenis, pectore armato. In humero ſiniſtro cernitur chlamys pellicea, vel gauſape, de quo ad numiſma Commodi num. V.

ΠΕΡΙΝΘΙΩΝ Β. ΝΕΩΚΟΡΩΝ. *Perinthiorum bis Neocororum.* Antoninus in Quadrigis triumphalibus alterâ manu ſceptrum alterâ lauream gerens. A tergo adſtat Victoria coronam in caput Imperatoris tollens. Currum antecedit pegma cum trophæo inter duos captivos, quod quibuſdam Arcus triumphalis videri queat; ſed credi-

mus nos eſſe unum ex ferculis, ſeu feretris, quæ in pompa triumphali circumferri ſolebant. Itaque hic eſt monumentum triumphi Antonini Caracallæ, quem ei permiſit Septimius Severus propter victoriam ex Parthis, Arabibus, & Adiabenis ab ipſo Severo, cum Regiam civitatem Cteſiphontem expugnavit & Artabanum Regem in fugam egit, reportatam. Hinc Perinthii, qui huic Imperatori devotiſſimi erant, lætitiæ ſuæ reliquerunt hoc monumentum, quod nobis pompam triumphi Antonini exhibet. Triumphum illum fuiſſe ſplendidiſſimum, præter Arcum Severianum, qui etiamnum ſupereſt & ſub Capitolio ſtat, oſtendit *Spartianus*, ubi de ſecunda victoria, quam ex

ex Parthis reportavit Severus: *Inde in Syriam rediit victor, & Parthicum deferentibus ſibi Patribus triumphum, idcirco recuſavit, quod conſiſtere in curru affectus articulari morbo non poterat, filio ſanè conceſſit triumpharet.* Antoninus ergo loco Severi arthritide laborantis triumphavit. *Tertullianus* qui tum erat Romæ, teſtatur ſe vidiſſe gemmas pretioſiſſimas, quibus ornatus hic fuit triumphus. De bellis hiſce & victoriis Severi multa habet *Epitome Dionis*, ſed præſertim *Herodianus* qui diſtinctius omnia narrat. Unde colligimus primam victoriam Parthicam reportatam fuiſſe poſt mortem Nigri, poſtquam Severus filium Antoninum, tum tredecim annorum, participem Imperii fecit. Se-

cundam reportavit Septimius extinctis morte Albini civilibus diſcordiis. Ad pompam triumphalem quod attinet in hoc nobili nummo pictam, ſtat in quadrigis Antoninus cum ſceptro & laurea, juxta antiquum morem, & quia qui triumphabat ultimus in pompa, præcedentibus captivis & ſpoliis, procedebat, videmus hîc ferculum antepoſitum cum duobus Parthis pileatis & captivis, vinctis à tergo manibus, & trophæum cum armis trunco affixum ſuſtinentibus. Ejus moris exemplum nobis exhibet *Silius Italicus* in deſcriptione triumphi Scipionis, ubi Syphax pompam præcedit:

Ante Syphax feretro reſidens captiva premebat

Lu-

Lumina, & auratæ ſervabant
colla catenæ.

Solitos etiam fuiſſe captivos trophæo vincere, diſcimus ex his *Senecæ* verbis *in Troade*:

Argolici præda triumphi
Subjecta feret colla trophæo.

Feretris portabantur ſtatuæ Regum devictorum, & Provinciarum ſubditarum, cum hoſtium armis ac ſpoliis, ut multis exemplis conſtat. Unum duntaxat afferemus ex Plinio in Panegyrico Trajani: *Videor intueri immanibus auſis Barbarorum onuſta fercula, & ſua quemque facta virtutis manibus ſequentem, mox ipſum ſe ſublimem, inſtantemque curru domitarum gentium.* Quæ verba averſam hanc nummi noſtri faciem egregiè illuſtrant. Et cùm antiquioribus Reipubli-

cæ temporibus à tergo Triumphantis ſtaret Servus publicus, ſeu Carnifex, coronam auream capiti triumphantis impoſitam ſuſtinens, ut ſuperbiam ejus coërceret: Imperatores facti rerum Domini, loco Servi illius, currum ornarunt ſtatua Victoriæ, quam videmus hîc manibus ſublatis lauream ad caput Antonini attollere, quod frequentiſſimè in marmoribus & nummis occurrit. Itaque Perinthii in hoc nummo monumentum reliquerunt triumphi Antonini, & victoriarum Severi, propter beneficia ab eo accepta, cui jam à primo bello quod cum Nigro geſſerat addictiſſimi fuerant. Nimirum poſtquam Severus Nigrum & Albinum fudiſſet, & Byſantium, quò re-

reliquiæ hoſtium confugerant, pæne diruiſſet, facta eſt. iſta civitas cum omnibus ſuis juris Perinthiorum, quâ occaſione etiam Antiochia Laodiceæ ſubjecta eſt. Hinc & quidem meritò Perinthii triumphum Severi celebrarunt, & iterum facti Neocori, ſtatuas erexerunt, atque ludos ſacros Actios Pythios, in honorem Septimii & Antonini, celebratum iri decreverunt, quemadmodum in Indice videmus in alio nummo Severi.

ΑΥΤΟΚΡΑΤ·Κ·ΜΑΡΚΟϹ·ΑΥΡ·ΑΝΤΩΝΕΙΝΟϹ
ΛΑΟΔ
ΠΡΩΤΩΝ.Γ.Ν
ΕΩΚΟΡΩΝ

9.

AYTOKPAT. K. MAPKOC. AYP. ANTΩNEINOC. *Imperator Cæſar Marcus Aurelius Antoninus.* Caput Baſſiani Antonini Caracallæ, filii Septimii Severi, pectore lorica armato, cujus medio inſculptum eſt caput Meduſæ.

ΛΑΟΔ. ΠΡΩΤΩΝ Γ. ΝΕΩΚΟΡΩΝ. *Laodicenſium Primorum ter Neocororum.* Inſcriptio quæ in ora nummi erat planè eſt corroſa, ac proinde legi non poteſt. Fortaſſe in ea erat nomen Prætoris ſub quo cuſus eſt nummus. Antoninus equo inſidens cum milite pedibus ſequente coram ſtatua Palladis.

Ad nomen quod attinet *M. Aurelii Antonini*, quod circa ca-

put Caracallæ legitur, notum eſt Caracallam eo uſum eſſe in nummis Latinis, & Græcis, quia pater Severus particeps Imperii factus, mutaverat primum ejus nomen quod erat *Baſſianus*, & nomen illud ei indiderat in honorem optimi Imperatoris M. Aurelii Antonini, cujus & ipſe ſe filium vocitabat.

Jam ſi quæramus ſenſum nobilis hujus nummi, & occaſionem ob quam Imperator ſtat coram ſigno Palladis, & quidem averſo vultu, & manu retrorſum porrecta, haud difficulter votis fruemur. Primò obſervandum eſt, hîc deſcribi expeditionem aliquam Antonini, qui equo iter ſequente milite conficit, & ad Parthos profici-

ciſcitur, ut eis bellum inferat, quemadmodum priùs profectus erat, unà cum patre Severo, unde & triumphum obtinuerat, ut liquet ex præcedente Perinthiorum nummo. Poſtea cùm Patri ſucceſſiſſet, rurſus bellum movit adverſus Parthos, & cùm in Syriam perveniſſet, inviſit Laodiceam, quæ ipſi addictiſſima erat, memoriæque ac nomini patris, cujus partes contra Nigrum amplexa fuerat, devotiſſima. Unde manifeſtò colligitur Antoninum auxilium Palladis Laodicenſis rogare, ut ſibi Dea illa in debellandis hoſtibus adſit propitia. Hinc ſtans coram illa, caput & brachium retrò flectit, manu in Parthos porrecta, quaſi Deam orans, ut iis iram, ſibi verò favorem & auxi-

lium in hoſtibus Imperio ſubjiciendis teſtetur. Palladem autem tutelarem fuiſſe Laodiceæ conſtat ex *Euſebio Lib. IV. de Præpar. Evangelica*, ubi refert ſcribere Porphyrium, huic Deæ quotannis Laodiceæ immolatam fuiſſe virginem, ſed Hadrianum ſacrificium iſtud tanquam barbarum & inhumanum, loco virginis ſubſtituto ariete, ſuſtuliſſe.

Supereſt ut aliquid dicamus de averſæ partis inſcriptione, *Laodicenſium Primorum ter Neocororum.* Magnificus eſt hîc titulus in honorem Laodicenſium, oſtendit enim eos Primatum conſequutos cùm tertiùm electi fuiſſent Neocori Syriæ. Titulus *Neocororum* ſolebat tribui præcipuis Civitatibus quæ curam

ram gerebant ſacrarum pomparum & ludorum ſolennium, qui in honorem Imperatoris celebrabantur, cui etiam templa & ſtatuas dicabant, cujus rei monumenta ſuperſunt in aliis eorumdem Laodicenſium nummis. Alioquin *Neocori* ſeu *Æditui*, qui templa & res ſacras curabant, dicebantur. Eximium hoc privilegium conſequuti ſunt Laodicenſes primum à Severo, cùm auditâ fugâ Nigri illico Magiſtratus ab eo inſtitutos, cæterosque qui ei favebant expulerunt, & Severum Imperatorem proclamarunt. Quod Niger miſſis Sagittariis & Numidis, qui haud expectato impetu urbem ſubitò captam diripuerunt & devaſtarunt, graviter ultus eſt. Poſt mortem vero

rò Nigri, Severus victor rediens, Antiochiæ, quæ ipſi adverſata fuerat, omnia privilegia & honores, ac Primatum etiam Syriæ eripuit, quæ omnia tribuit Laodicenſibus, uti ſcribunt Herodianus & alii, prout & in nummo noſtro legimus, *Laodicenſium Primorum ter Neocororum.* Attamen Antoninus poſtea Antiochenis condonavit, & antiqua privilegia reſtituit.

Hinc certò etiam colligimus, inter varias urbes, quæ Laodiceæ nomen tulerunt, hanc de qua nummus noſter, eſſe Laodiceam Syriæ civitatem maritimam.

ΑΥΤ·Κ·Μ·ΑΥΡΗ·ΑΝΤΩΝΙΝΟϹ
ΑΝΤΩΝΕΙΝΙΑΝΩΝΚ
ΝΕΩΚΟΡ
ΩΝ

10.

AYT. K. M. AYPHΛ. ANTΩNINOC. *Imperator Cæſar Marcus Aurelius Antoninus.* Caput Antonini Caracallæ laureatum, dimidia parte pectoris armatâ, cum manu haſtam humero innixam tenente.

ANTΩNEINIANΩN. K. & infra NEΩKOPΩN. *Antoninianorum Neocororum.* Reliquæ literæ corroſæ legi nequeunt. Eſt Imperator armatus ſeu paludatus, ſtans inter duo vexilla, altera manu haſtam tenens, alterâ coronam, & ad cujus pedes eſt ſcutum. Putamus inſcriptionem corroſam partim ſuppleri hac ratione poſſe: ANTΩNEINIANΩN. TAPCEΩN,

CΕΩΝ. ΝΕΩΚΟΡΩΝ. *Tarſenſium Antoninianorum Neocororum.* Exſtat nummus Tarſenſium cuſus in honorem ejuſdem Caracallæ, qui præter cognomen Antonini, habet etiam nomina Severi Patris,& Adriani qui Tarſum beneficiis ornarunt & inſtaurarunt, cujus nummi inſcriptio ſic deſcribitur à Triſtano ΑΔΡ. CΕΟΥΗ. ΑΝΤΟΝΕΙΝ. ΜΗΤΡ. ΤΑΡCΟΥ. *Hadrianæ Severæ Antoninianæ Metropolis Tarſi.* Multi alii cum iiſdem cognominibus & titulis apud Philippum reperiuntur. Ex hiſce nummis diſcimus, Severum & Antoninum ejus filium faviſſe multum civitati Tarſo, quandoquidem eam nominibus ſuis & privilegiis ornarunt, quod credibile eſt inde ortum eſſe, quod hæc

hæc urbs Ciliciæ Metropolis in eorum partibus fuerit, eoſque juverit in bellis, quæ in Oriente adverſus Nigrum geſſerunt, Niger occupatis & munitis Tauri montis faucibus, quæ ſunt inter Ciliciam & Cappadociam, tranſitum Severo præcluſerat, ſed hic eas cepit, & fuſum ac fugatum Nigrum ad mortem, haud procul Antiochiâ, adegit. Videtur itaque iſtius victoriæ monumentum eſſe corona, quam Antoninus paludatus dextrâ gerit; & ipſe Antoninus cum exercitu commoratus eſſe Tarſi, priuſquam in Syriam tranſiret, cujus rei argumentum ſunt vexilla ſeu ſigna militaria terræ ad latera Imperatoris infixa.

ΑΥ.Τ.Κ.Μ.ΟΠ.CΕΟΥ.ΜΑΚΡΕΙΝΟC.ΔΙΑΔΟΥΜΕΝΙΑΝΟC
ΜΗΤΡΟΠΟΛ ΚΑΙCΑΡΙΑC
ΝΕΩΚΟΡΟΥ
ЄΤ Β

II.

AYT. K. M. ΟΠ. CEOY. MAKPEINOC. *Imperator Cæſar Marcus Opelius Severus Macrinus.* ΔΙΑΔΟΥΜΕΝΙΑΝΟC. *Diadumenianus.* Duo capita ſeſe invicem reſpicientia, quorum alterum eſt Macrini laureatum, alterum eſt Diadumeniani filii ſine laurea.

ΜΗΤΡΟΠΟΛ. ΚΑΙCΑΡΙΑC. ΝΕΩΚΟΡΟΥ. ΕΤ. Β. *Metropoleos Cæſareæ Neocoræ, anno ſecundo.* Mons ſaxoſus & ſenticoſus, arboribus circumdatus, cum Templo infra montem. Situs excelſi hujus montis, manifeſtò oſtendit, hîc notari Cæſaream Cappadociæ Metropolin ſub monte Argæo ſitam & olim Mazacam dictam, de qua *Plinius, ſub monte Argæo*

Ma-

Mazacam quæ nunc Cæſarea nominatur. Eruditè & appoſitè *Triſtanus* in expoſitione faciei averſæ hujus nummi, probat hanc Urbem eſſe patriam Macrini, non Cæſaream Mauritaniæ. Hinc Cæſarienſes iterum à Macrino titulo Neocororum ornati, Templum ædificarunt, & cuderunt hunc nummum, in memoriam hujus Imperatoris civis ſui, & Diadumeniani filii. Mons Argæus ſentibus aſperrimus hîc circumdatur ſylva, quam ſcribit *Strabo* commodiſſimam fuiſſe Cæſareæ, imò & toti Cappadociæ, quæ lignis deſtituta, ea ex hoc monte petebat: *Cùm enim lignis careat ferè tota Cappadocia, Argæus habet circumpoſitum nemus, ita ut è proximo lignari praeſto ſit.* Notatu digna eſt altitudo hujus montis, cujus apex ferè inacceſ-

ceſſus eſt; ſubjungit enim idem Geographus, eum perpetua nive tectum eſſe, & ex eo, licet pauci eò pervenire queant, mare Ponticum & Iſſicum proſpici: *Sita eſt Mazaca ſub Argæo monte omnium altiſſimo, & nunquam nivibus ſummitatem deſtitutam habente, ex qua ajunt qui aſcendunt (hi verò ſunt pauci) cerni ſudo aëre ambo maria, Ponticum & Iſſicum.* Narrat præterea *Strabo* in locis Sylvæ circumjacentibus & aliis, ſub herbida ſuperficie ſolum ignes & aquas frigidas celare, non ſine periculo hominum & animalium, quæ illac incedunt. Ideò in hac imagine montis Argæi, & in aliis, quæ in variis nummis cernuntur, eſt expreſſa veluti vorago quædam, quæ videtur eſſe crater à vaporibus igneis

igneis, quibus gravidum eſt ſolum, apertus, licèt in agris ſylvæ circumjacentibus manifeſtò non erumpant. Ad titulum Metropoleos quod attinet; Cæſaream matrem urbium dictam fuiſſe à Cappadocibus, diſcimus non modò ex *Martiano Capella*, ſed ex *Solino* etiam cujus verba à laudato *Triſtano* allata ſunt: *Mazacam ſub Argæo monte Cappadoces Matrem urbium nominant.* Et quia, ut ſupra notavimus, ad Neocoros pertinebat ædificatio Templorum & celebratio ludorum & certaminum ſacrorum, duo vaſa vel dolia ad latera Templi collocata, hic ſunt ejus rei argumentum, in iis enim ſolebant collocari palmæ victorum præmia, ut & ſupra vidimus ad num. VII.

AYT·K·M·AYPH·ANTΩNINOC
ANTΩNEINIANΩN K
NEΩKOP
ΩN

10.

AYT. K. M. AYPHΛ. ANTΩNINOC. *Imperator Cæſar Marcus Aurelius Antoninus.* Caput Antonini Caracallæ laureatum, dimidia parte pectoris armatâ, cum manu haſtam humero innixam tenente.

ANTΩNEINIANΩN. K. & infra NEΩKOPΩN. *Antoninianorum Neocororum.* Reliquæ literæ corroſæ legi nequeunt. Eſt Imperator armatus ſeu paludatus, ſtans inter duo vexilla, altera manu haſtam tenens, alterâ coronam, & ad cujus pedes eſt ſcutum. Putamus inſcriptionem corroſam partim ſuppleri hac ratione poſſe: ANTΩNEINIANΩN. TAPCEΩN,

ΣΕΩΝ. ΝΕΩΚΟΡΩΝ. *Tarſenſium Antoninianorum Neocororum.* Exſtat nummus Tarſenſium cuſus in honorem ejuſdem Caracallæ, qui præter cognomen Antonini, habet etiam nomina Severi Patris, & Adriani qui Tarſum beneficiis ornarunt & inſtaurarunt, cujus nummi inſcriptio ſic deſcribitur à Triſtano ΑΔΡ. ΣΕΟΥΗ. ΑΝΤΩΝΕΙΝ. ΜΗΤΡ. ΤΑΡΣΟΥ. *Hadrianæ Severæ Antoninianæ Metropolis Tarſi.* Multi alii cum iiſdem cognominibus & titulis apud Philippum reperiuntur. Ex hiſce nummis diſcimus, Severum & Antoninum ejus filium faviſſe multum civitati Tarſo, quandoquidem eam nominibus ſuis & privilegiis ornarunt, quod credibile eſt inde ortum eſſe, quod

hæc

hæc urbs Ciliciæ Metropolis in eorum partibus fuerit, eoſque juverit in bellis, quæ in Oriente adverſus Nigrum geſſerunt, Niger occupatis & munitis Tauri montis faucibus, quæ ſunt inter Ciliciam & Cappadociam, tranſitum Severo præcluſerat, ſed hic eas cepit, & fuſum ac fugatum Nigrum ad mortem, haud procul Antiochiâ, adegit. Videtur itaque iſtius victoriæ monumentum eſſe corona, quam Antoninus paludatus dextrâ gerit; & ipſe Antoninus cum exercitu commoratus eſſe Tarſi, priuſquam in Syriam tranſiret, cujus rei argumentum ſunt vexilla ſeu ſigna militaria terræ ad latera Imperatoris infixa.

ΑΥ·Τ·Κ·Μ·ΟΠCΕΟΥ·ΜΑΚΡΕΙΝΟC·ΔΙΑΔΟΥΜΕΝΙΑΝΟC
ΜΗΤΡΟΠΟΛ
ΚΑΙCΑΡΙΑC
ΝΕΩΚΟΡΟΥ
ΕΤ Β

II.

AYT. K. M. OΠ. CEOY. MAKPEINOC. *Imperator Cæſar Marcus Opelius Severus Macrinus.*

ΔΙΑΔΟΥΜΕΝΙΑΝΟC. *Diadumenianus.* Duo capita ſeſe invicem reſpicientia, quorum alterum eſt Macrini laureatum, alterum eſt Diadumeniani filii ſine laurea.

ΜΗΤΡΟΠΟΛ. ΚΑΙCΑΡΙΑC. ΝΕΩΚΟΡΟΥ. ΕΤ. Β. *Metropoleos Cæſareæ Neocoræ, anno ſecundo.* Mons ſaxoſus & ſenticoſus, arboribus circumdatus, cum Templo infra montem. Situs excelſi hujus montis, manifeſtò oſtendit, hîc notari Cæſaream Cappadociæ Metropolin ſub monte Argæo ſitam & olim Mazacam dictam, de qua *Plinius, ſub monte Argæo Ma-*

Mazacam quæ nunc Cæſarea nominatur. Eruditè & appoſitè *Triſtanus* in expoſitione faciei averſæ hujus nummi, probat hanc Urbem eſſe patriam Macrini, non Cæſaream Mauritaniæ. Hinc Cæſarienſes iterum à Macrino titulo Neocororum ornati, Templum ædificarunt, & cuderunt hunc nummum, in memoriam hujus Imperatoris civis ſui, & Diadumeniani filii. Mons Argæus ſentibus aſperrimus hîc circumdatur ſylva, quam ſcribit *Strabo* commodiſſimam fuiſſe Cæſareæ, imò & toti Cappadociæ, quæ lignis deſtituta, ea ex hoc monte petebat: *Cùm enim lignis careat ferè tota Cappadocia, Argæus habet circumpoſitum nemus, ita ut è proximo lignari praeſto ſit.* Notatu digna eſt altitudo hujus montis, cujus apex ferè inacceſ-

ceſſus eſt; ſubjungit enim idem Geographus, eum perpetua nive tectum eſſe, & ex eo, licet pauci eò pervenire queant, mare Ponticum & Iſſicum proſpici: *Sita eſt Mazaca ſub Argæo monte omnium altiſſimo, & nunquam nivibus ſummitatem deſtitutam habente, ex qua ajunt qui aſcendunt (hi verò ſunt pauci) cerni ſudo aëre ambo maria, Ponticum & Iſſicum.* Narrat præterea *Strabo* in locis Sylvæ circumjacentibus & aliis, ſub herbida ſuperficie ſolum ignes & aquas frigidas celare, non ſine periculo hominum & animalium, quæ illac incedunt. Ideò in hac imagine montis Argæi, & in aliis, quæ in variis nummis cernuntur, eſt expreſſa veluti vorago quædam, quæ videtur eſſe crater à vaporibus igneis

igneis, quibus gravidum eſt ſolum, apertus, licèt in agris ſylvæ circumjacentibus manifeſtò non erumpant. Ad titulum Metropoleos quod attinet, Cæſaream matrem urbium dictam fuiſſe à Cappadocibus, diſcimus non modò ex *Martiano Capella*, ſed ex *Solino* etiam cujus verba à laudato *Triſtano* allata ſunt: *Mazacam ſub Argæo monte Cappadoces Matrem urbium nominant*. Et quia, ut ſupra notavimus, ad Neocoros pertinebat ædificatio Templorum & celebratio ludorum & certaminum ſacrorum, duo vaſa vel dolia ad latera Templi collocata, hic ſunt ejus rei argumentum, in iis enim ſolebant collocari palmæ victorum præmia, ut & ſupra vidimus ad num. VII.

12. Imp.

IMP. GORDIANVS. PIVS. FELIX AVG

AEQVITAS AVGVSTI

12.

IMP. GORDIANUS. PIUS. FELIX. AUG. *Imperator Gordianus, pius, felix, Auguſtus.* Caput Gordiani juvenis laureatum, pectore armato, manu haſtam humero innixam tenentis.

AEQUITAS AUGUSTI. Tres Monetæ.

Nummus hic in facie adverſa imaginem habet juvenis Imperatoris, cujus thoraci inſculpta eſt pugna, & victoria quam de Perſis & Rege Sapore reportavit, de qua ad ſequentem nummum. Cernitur in hac imagine Gordianus ipſe, equo inſidens & haſtâ premens hoſtes, eóſque humi afflictos calcans. Hoc Heroicum ornamentum in Thorace

race rariſſimum eſt, ſolebat enim potiùs clypeis inſculpi, juxta Poëtarum deſcriptiones, qui Heroum ſuorum facta ipſorum clypeis inſculpta fuiſſe oſtendunt. Itaque hic in facie adverſa eſt, quod in averſâ eſſe deberet, ubi ſunt tantùm tres Monetæ.

Hæ hîc in uſitata formâ apparent, cum libra, cornu copiæ & cumulis nummorum aureorum, argenteorum & æreorum qui ad eorum pedes conſpiciuntur. In aliis nummis legitur: *Moneta Auguſti*, ſed hic eſt *Æquitas Auguſti*, quaſi Æquitas & Dea Moneta ſit una atque eadem, propter juſtum pondus quod requiritur in nummis. Æquitas non tantùm conſideratur ut comes Juſtitiæ, quaſi

præ-

præmiis duntaxat & pœnis præſit, ſed inſtar Deæ, quæ iis omnibus præeſt, in quibus æqualitas requiritur. Sic etiam finxerunt in Zodiaco Virginem eſſe cum Libra, ut denotarent hanc adæquare noctes diebus, juxta illud Manilii,

Æquato tum Libra die cum tempore noctis.

AYT·K·M·ANT·ΓΟ
ΡΔΙΑΝΟΣ·AYΓ
ΠΕΡΙΝΘΙΩΝ
ΙΟΝΩΝ
ΝΕΟΚΟΡ
ΩΝ

13.

AYT. K. M. ANT. ΓΟΡ-ΔΙΑΝΟC. AYΓ. *Imperator Cæſar Marcus Antoninus Gordianus Auguſtus.* Caput Marci Antonini Gordiani junioris, filii M. Antonini Gordiani, qui Africanus dictus eſt, coronatum Lauro, cum pectore armato.

ΠΕΡΙΝΘΙΩΝ. ΙΩΝΩΝ. ΝΕΟΚΟΡΩΝ. *Perinthiorum Jonum Neocororum.* Serapis & Dea Concordia ad aram ſtant. Pingitur Deus Serapis eâ formâ quam illi tribuunt Ægyptii, cum modio ſeu calatho capiti impoſito, quod Symbolum eſt fertilitatis. Erat Deus tutelaris Perinthiorum, ut ex aliis eorum nummis liquet; ſed dignum eſt

notatu in hac averſâ nummi noſtri facie, quod ſiniſtrâ haſtam ſeu ſceptrum, dextrâ verò ſublatâ coronam gerat. Hoc videtur denotare victoriam, quam Gordianus, favente hoc numine, de Perſis & Sapore Rege, qui per civiles diſcordias, provincias Romanas ingreſſi fuerant, & Italiam ipſam terruerant, reportavit. Gordianus aperto Romæ Jani templo iis bellum intulit, commiſſo exercitu fidei & fortitudini Miſithei ſoceri, Præfecti Prætorii, ac viri rei militaris peritiſſimi. Primum in Moeſia Imperator Perſas fudit, atque ex Thracia expulit. Tum recuperatâ Antiochia, in Meſopotamiam & Aſſyriam magnis itineribus contendit, ubi Carras

Carras & Niſibin, præcipuas civitates, Perſis jam ſubditas, Imperio Romano vindicavit. Itaque liberatâ Thracia, in qua erat Perinthus, & hoſtibus, qui tanto terrori fuerant; intra fines ſuos coërcitis, in publicæ lætitiæ monumentum, ob tam nobilem victoriam cuſus eſt hic nummus. Nec dubium quin victor Imperator, penetraturus fuiſſet Cteſiphontem uſque, Regiam Parthorum Principum, niſi inſidiis Philippi è medio ſublatus eſſet. Perinthii hoc monumento ſignificare voluerunt auxilium Dei ſui Serapidis, qui ipſorum ſacrificiis Imperatori conciliatus, victoriam ei de Sapore tribuerat, ideóque Deum coronam manu gerentem, quaſi Victoriæ datorem & conſer-

vatorem pingunt, unde & dicebatur *Servator & Invictus.*

Concordia in omnibus nummis Romanis pingitur cum patera & cornu copiæ præ manibus, & reſpicere poteſt concordiam exercituum ſub bono Imperatore Gordiano, & fidâ Miſithei operâ.

Inſcriptio *Perinthiorum Jonum*, nummum hunc rarum & quantivis pretii reddit: nam apud nullum Geographum aut ſcriptorem fit ulla diſtinctio Perinthiorum. Unius duntaxat meminerunt Perinthi civitatis, non Joniæ, ſed Thraciæ atque ad Propontidem ſitæ, quæ primum Mygdonia, deinde Heraclea dicta eſt, cùm hinc diſcamus nihilominus eam ex Joniâ ortum duxiſſe. Ad hujus rei expli-

plicationem conjecturam aliquam nobis ſuppeditat *Strabo*, dum Lib. VIII. non ſolum Regionem, quæ pars eſt Aſiæ minoris dictam Joniam, ſed primum Atticam & Peloponneſum Joniæ nomen tuliſſe ab Jone Deucalionis filio; qui Jon, Eumolpo & Thracibus debellatis, ab Athenienſibus ſuæ Reipublicæ præfectus eſt. Unde conjicere eſt, aliquam Coloniam ab Jone victore miſſam eſſe in Thraciam, uti ſolebant poſt reportatas victorias, & colonos Jonas condidiſſe civitatem Perinthum, aut ſaltem ſedem in ea poſuiſſe. Conjecturam hanc firmiorem reddit Strabo Lib. VII. ubi ait Homero ignotam fuiſſe Paphlagoniam maritimam, quia ejus tempore mare

iſtud erat inacceſſum tum propter inclementiam cæli frigidioris, tum propter crudelitatem accolarum, ſed tandem Jonum commerciis apertum fuiſſe, ita ut ſine periculo adiretur, & occurrerent etiam circa illud civitates ab Jonibus conditæ. Itaque mare illud quod prius Ἄξενον, id eſt, *inhoſpitale* dicebatur, poſtea dictum fuit Εὔξενον, id eſt, hoſpitibus apertum. Unde colligo neceſſe fuiſſe, Jonas priuſquàm ad Pontum Euxinum pervenirent, Helleſpontum, deinde Propontidem, ad cujus ſiniſtram partem ſita eſt Perinthus Jonum civitas, tranſnavigare. Hæc urbs, quæ ſola ita vocabatur, poſterioribus temporibus Imperii Romani dicta eſt *Heraclea*, cùm obti-

nuiſſet

nuiſſet à Severo primatum & omnia privilegia Byzantinis erepta, ut ſupra notavimus ad nummum Caracallæ. Et licèt Byzantinis reſtituta fuiſſent privilegia & primatus, attamen in rebus ſacris Metropolitanus Perinthius ſemper retinuit, & etiamnum conſervat jus ordinandi Patriarchæ Conſtantinopolitani, ut ſcribunt *Zonaras* & *Balſamon* ad Can. 3. Concilii Conſtantinop. *Zonaræ* hæc ſunt verba: *Erat ſiquidem Urbs antiqua Byzantium, quæ ſuis legibus uſa eſt. Severo autem Romanorum Imperatore, per Romanos obſeſſa & bellum per triennium paſſa, tandem rerum neceſſariarum inopiâ laborantibus capta eſt, & mœnia quidem ejus ſolo æquata, juráque civilia ablata, & ipſa Perinthiis ſubjecta fuit. Eſt verò*

rò Perinthus, quæ alio nomine Heraclea, atque hinc Heracleenſi Antiſtiti Patriarchæ ordinatio attribuitur, ut per quem Epiſcopo Byzantino manus ſunt impoſitæ. Balſamon ad eundem Can. *Ipſa quidem urbs Byzantina Archiepiſcopi*, inquit, *honorem non habebat, ſed ab Heracleæ Metropolitano Epiſcopus aliquando in ipſa ordinabatur.... Scribitur enim quod etiamſi eſſet Byzantium civitas, quæ per ſe regeretur, à Severo tamen Romanorum Imperatore obſeſſa eſt, & Perinthiis ſubjecta eſt. Eſt autem Perinthus Heraclea.* Ex hiſce apparet, Perinthum nullo modo eſſe quæ hodie *Pera* dicitur, vel *Galata*, ut putant *Volaterranus* & alii, quandoquidem Pera non eſt ſita ad Propontidem, ſed è regione Byzantii vel Conſtantinopoleos, à

quæ

qua tantùm anguſto Boſphori Thracii freto ſeparatur, & cujus eſt veluti ſuburbium, cùm nec Epiſcopum nec Metropolitanum habeat. Sed Heraclea, quæ prius dicebatur Perinthus, ſita eſt ad Propontidem, & habet etiamnum Epiſcopum ac Metropolitanum, qui hodie etiam jus habet conſecrandi Patriarchæ Conſtantinopolitani. *Ferrarius* in *Theatro* ſive *Lexico Geographico* affirmat ſimiliter, Perinthum eandem eſſe cum Heraclea ad Propontidem ſita, quæ Byzantio ſexaginta milliaribus diſtat, cùm Pera ſita ſit ad Boſphorum Thracium, è regione Byzantii, quaſi pars ejus, uti jam diximus. Idem *Ferrarius* putat Peram eſſe antiquam Sycam Strabonis, aliter vocatam

Ga-

Galatam, quam Latini, ac præſertim Genuenſes tenuerunt ab Anno MCCLXII. acceptam à Mahomete II. cum Conſtantinopolis capta eſt.

14. Con-

CONCORDIA·AVGVSTORVM
ADVENTVS·AVGG

14.

CONCORDIA AUGUSTORUM. Duo capita Imperatorum Philipporum, Patris & Filii, ſe invicem reſpicientia; Patris laureati ad ſiniſtram, Filii ad dextram ſine laurea.

ADVENTUS AUGG. *Adventus Auguſtorum.* Tres viri equitantes, manu dextra porrectâ, caduceatorum more. Jacent ad eorum pedes duo capitivi, ſequentibus à tergo quinque militibus, cum tribus cohortium ſignis. Præcedit Victoria lauream & palmam gerens, quam ſequitur unus ex iiſdem militibus palmeum ramum ad caput Imperatoris, in ſignum victoriæ & triumphi, attollens. Duo ex tri-

bus hiſce equitibus ſunt ſine dubio ambo Philippi, ad quos titulus *Auguſtorum* pertinet, tertius poteſt eſſe Lucius* Priſcus, Philippi frater, Syriæ ab eo præfectus. Morte Gordiani Philippus occupato Imperio, ita feſtinavit Romam redire, ut cum Sapore Perſarum Rege pacem ignominioſis Populo Romano legibus iniverit; conceſſis nimirum duabus provinciis Aſſyriâ & Meſopotamia. Hinc cum primum Romam venit parum lætè exceptus eſt, cum pro tanta jactura, victo jam ac fugato Sapore à Miſitheo ſub imperio Gordiani, triumphus expectaretur. Igitur pudore commotus Philippus, bellum Perſis intulit, & tantum terrorem Sapori incuſſit, ut ſine contro-

ver-

verſia, uti auctor eſt Pomponius Lætus, duas iſtas provincias reſtituerit. Redeunte Romam Imperatore, unà cum filio & fratre Syriæ præfecto, inter plauſus ob victoriam & felicem adventum, cuſus eſt hic nummus, in quo tres Philippi equis inſidentes conſpiciuntur.

In omnibus numiſmatibus, in quibus eſt vox *Adventus*, ſive cuſæ ſint propter adventum in Urbem, aut in Provinciam aliquam, aut ad exercitum, Imperator eodem modo conſpicitur manu protenſâ, ſecuritatem, pacem & ſalutem nuntians, quod obſervare eſt præſertim in nummis Adriani. Eo geſtu efficta erat ſtatua equeſtris Domitiani, cùm ex Germania rediit, ut diſcimus ex Statii deſcrip-

ſcriptione. Eum quoque geſtum refert ſtatua M. Aurelii, quæ ipſi erecta fuit, cùm Marcomannorum, Quadorum & Sarmatarum victor rediit, quæque hodie in Capitolio cernitur. Nimirum hoc ſolebat obſervari in ſtatuis Regum & Principum, qui præſentiâ ſua populis ſuis ſecuritatem ac felicitatem afferebant. Eſt aliqua difficultas in explicatione equitis, qui eſt ad latus dextrum, neque enim ſatis diſtinctè cerni poteſt, unde videtur quibuſdam eſſe capite velato & veſte diffuſa, atque Otacillam uxorem Philippi, quæ virum & filium in expeditione Perſica comitata erat, referre; quam in conjecturam non deſunt argumenta; ſed ſequuti ſumus proba-

babiliorem opinionem, quæ Priſcum eſſe contendit; ſi quid certius deprehendi queat, amplexuri, quandoquidem in hoc nummo, licèt integro, ſingulæ perſonæ non ſatis diſtinctè apparent. Priſci autem Zozimus & Aurelius Victor meminerunt.

CONCORDIA AVGVSTORVM

P. M. TR. P. III. COS.

15.

CONCORDIA AUGUSTORUM. *Concordia Auguſtorum.* Tria capita, duo conjuncta, Philippi ſcilicet & Otacillæ, Philippi filii caput reſpicientia.

P. M. TR. III. COS. *Pontifex Maximus Tribunitia poteſtate Tertiâ Conſul.* Dolendum eſt tam egregium nummum ita ferrugine corroſum fuiſſe, ut integræ figuræ cerni nequeant. Attamen magnifica adhuc imago cernitur inſignis largitionis Philippi in celebratione novi ſeculi. *Octavius Strada* exhibet numiſma alius maximi moduli ejuſdem Imperatoris, in cujus facie averſa deprehenduntur, ut in hoc noſtro, tres

viri togati ſedentes, & tres alii ſimiles è regione, in medio quorum ambo Philippi pater & filius in ſublimiori ſuggeſtu ſedent. Ulterius eſt populus, Viri nempe, Mulieres & pueri, qui concurrunt ad accipiendum Congiarium, quod expreſſum eſt in viro quodam qui teſſeram tenet. Literæ vero ambientes ſunt: P. M. TR. P. III. COS. II. PP. Sunt tamen hic duæ figuræ ante alias, quæ exprimunt duos milites Prætorianos, ex Imperatoris cuſtodia. Novum ſæculum, ſeu annus milleſimus ab Urbe Condita, ab Imperatore celebratus eſt ludis ſæcularibus, in quibus præter pompam ſpectaculorum & ſacrificiorum, Congiarium populo dari, & magna liberalitas in eum exerceri

ſo-

ſolebat. Reperiuntur alia Philipporum amborum numiſmata, in quibus cernuntur monumenta Congiarii populo dati, quod notatur III. Conſulatu Philippi patris, qui in quartum annum imperii ejus incidit, quo ſæculares ludos & milleſimum Romæ natalem celebravit. Sed dubium eſſe poteſt, an hic nummus cuſus fuerit anno milleſimo ab Urbe Condita, quia notatur Tribunitiâ Poteſtate Tertia, ac proinde tertio, non quarto anno Philippi, quo fuit tertiùm Conſul, & annum milleſimum celebravit. Unde quis poſſet colligere hunc nummum, & alium de quo *Strada*, anno antea cuſos fuiſſe, ac proinde ad milleſimum non pertinere. Verum hæc objectio ſolvitur auto-

toritate *Baronii*, qui merito obſervat, milleſimum annum non debere numerari à Calendis Januarii, ſed à die natali Romæ, hoc eſt, Palilibus, ſeu XI. Calend. Majas, quæ dies in 21 Aprilis incidit. Itaque Milleſimus annus ex duobus annis partem aliquam trahit, & præcedenti initium ducens ſequente demum terminatur, ac proinde incidit in ſecundum & tertium Conſulatum Philippi, hoc eſt, tertium & quartum ejus Imperii annum. Ita *Baronius* ad A. C. CCXLIX. *Quod verò in antiquis nummis* Sæculares Augg. *notati inveniuntur, Conſulatu patris Philippi* III. *filii verò* II. *qui contigerunt ſequenti anno, ea ratione accidiſſe putatur, quòd annos, qui ab V. C. conſueverant*

rant numerari, non à Cal. Jan. Romani auſpicabantur, ſed à Natali Urbis, ipſis Palilibus, nempe XI. *Cal. Maji, ſicque hoc anno Urbis milleſimus inchoatus, ſequenti anno, die* 21. *Aprilis, fuerit abſolutus, complexúſque fuerit Conſulatum Philippi ſecundum & tertium.* In noſtro porrò numiſmate conſpiciuntur præterea cancelli, quibus populus in ampliſſimo ſpatio, feſto ejuſmodi die continebatur, qua re deſcribi videtur Campus Martius, ubi celebrari ſolebant ſæculares ludi, juxta Caſſiodorum & Zozimum.

AVT·K·M·IOVΛ·ΦΙΛΙΠΠΟC·AVΓ·
ЄΠΙ·M·AVP·AΛЄΞΑΝΔΡΟV
B
BЄΛ·ΑΡΧΙ·ΑΠΑ
MЄON

16.

AYT. K. M. IOYA. ΦΙΛΙΠΠΟC. AYΓ. *Imperator Cæſar Marcus Julius Philippus Auguſtus.* Caput Philippi filii vultu juvenili.

ΕΠΙ. Μ. ΑΥΡ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ. Β. ΒΕΛ. ΑΡΧΙ. ΑΠΑΜΕΩΝ. Ἐπὶ Μάρκου Αὐρηλίου Ἀλεξάνδρου, δεύτερον βελτίστου Ἀρχιερέως Ἀπαμέων. *Sub Marco Aurelio Alexandro ſecundùm præſtantiſſimo Pontifice Apamenſium. Octavius Falconerius*, quem recens amiſſum deflent adhuc optima Studia atque Humaniores Literæ, in erudita ſua Diſſertatione *de nummo Apamenſi*, interpretatur in hac facie averſa literas ΒΕΛ. hoc eſt βελτίστου, *optimo ſeu potiùs*

præſtantiſſimo. Hoc numiſma quod unicum eſt, ab eo recenſetur inter alios nobiles nummos Excellentiſſimi *D. Auguſtini Chigi, Principis Farneſii.* In eo exprimitur Leo ante thyrſum, ſupra quem collocata eſt ſeu ciſta ſacra, ſeu arca Eurypili, de qua *Pauſanias*, cui incluſum erat ſimulacrum Bacchi, ut putat idem *Falconerius*; utraque enim pertinebat ad myſteria Bacchi, quæ eadem erant cum myſteriis Cybeles vel Rheæ, quæ hîc ſub figura Leonis pingitur, quomodo adorabatur præſertim in Phrygia. Non liquet, an hîc ſignificetur Apamea Phrygiæ vel Syriæ, cùm utraque inter ejus nominis civitates celebris eſſet, licèt idem Falconerius reſpici putet Apameam Syriæ, pro-

propter vicinitatem Hierapolis, ubi erat Deæ Syriæ ſeu Cybeles templum celeberrimum. Leo licèt proprius Cybeles, ipſi tamen communis erat cum Baccho, quem educaverat, & docuerat conſcendere Leones, & currui conjungere, ut docet *Nonnus* in Dionyſiacis; præterquam quòd Bacchus ſæpius formam Leonis aſſumſit, non tantùm quando coactus fuit ſeſe adverſus Piratas defendere, ſed etiam quando in Gigantes pro Jove pugnavit. Ideòque in pompa Bacchi, quam deſcribit *Calliſtratus Rhodius* apud Athenæum, inter alia memorabilia, ad myſteria hujus Dei pertinentia, ducebantur viginti quatuor magni Leones.

MARCIA OTACIL. SEVERA AVG
TEMPORVM FELICITAS

17.

MArcia. Otacil. Severa. Aug. *Marcia Otacilla Severa Auguſta.* Caput Marciæ Otacillæ uxoris Philippi.

Temporum. Felicitas. Otacilla ſedens in throno inter duas ſtatuas, unam Pacis, alteram ſalutis, cùm duobus liberis ad eam converſis & manus porrigentibus.

Duos pueros qui hîc apparent, eſſe duos liberos Otacillæ & Philippi, iiſque Felicitatem temporum deſignari, credibile eſt. Similes inſcriptiones eodem ſenſu leguntur in aliis nummis, & præſertim utriuſque Fauſtinæ: Temporum. Felicitas: Sæculi. Fe-

LICITAS. adjectis gemellis ac prole imperiali, ad deſignandam felicitatem ac firmitatem Imperii, quæ nititur filiis, patri ſucceſſuris. Eodem honore Otacillam, Imperium & Auguſtæ titulum adeptam, proſequi voluerunt. Cernitur hîc velo & habitu Pudicitiæ ornata, throno inſidens, ac converſa ad puerum ſiniſtræ adſtantem, cujus caput manu demulcet. Ad dextram ſtat puella, quæ unà cum fratre matrem intuetur, & ad eam palmas tendit. Duos liberos ſuſtulit Philippus ex Otacilla. Alter patri cognominis *Marcus Julius Philippus* dictus eſt, Auguſtus creatus, & in ſocietatem Imperii à patre adſcitus, quod optime convenit cum puerili ætate, in qua in

hac

hac nummi noſtri parte averſa expreſſus eſt, quandoquidem, uti ſcribit *S. Aurelius Victor*, interfecto Patre, Romæ duodecennis trucidatus eſt, poſtquam per quinque annos conſors Imperii fuiſſet: adeò ut, cùm Pater Imperium invaſit, puer eſſet, ſeptem annos natus. Alter ex liberis Philippi fuit filia, de qua nihil extat memoriæ proditum, niſi eam matrimonio conjunctam fuiſſe Severiano, cui Philippus, ſibi Romæ eâ affinitate conjuncto, regendos tradidit exercitus Myſiæ & Macedoniæ, ut refert *Zozimus*: *Ubi Romam veniſſet Senatu ſibi conciliato, Magiſtratus ampliſſimos ſibi conjunctiſſimis tradidit. Itaque Priſcum fratrem Syriacis exercitibus præfecit, Severiano genero Myſiæ Macedoniæ-*

que copiis traditis. Hoc perſuadet, præclarum hoc numiſma, ſub initium imperii Philippi, in honorem Uxoris & Liberorum cuſum fuiſſe, ut ad eos amandos impellerentur Senatus & Populus Romanus, (qui junioris Gordiani mortem ægrè tulerant) quaſi in iis ſita eſſent Pax & ſalus Publica, unde pendet Felicitas Temporum. Itaque Otácilla converſa eſt ad Filium, quaſi ſorore minorem, quam veriſimile eſt locatam fuiſſe initio Imperii Patris ; alioquin cogeremur agnoſcere, fuiſſe aliam Severi filiam, natu majorem, quam duxit Severianus. Iſta efficiunt ut malimus *felicitatem temporum* referre ad duos Imperatoris liberos, quàm hoc monumentum explicare de alimen-

mentis populo exhibitis, aut *alimentariis pueris*, quorum monumentis ineſt titulus PIETAS aut ALIMENTA.

18. IMP-

IMP. GALLVS. AVG. IMP. VOLVSIANVS. AVG
ADVENTVS AVGG

18.

IMP. GALLUS. AUG. IMP. VOLUSIANUS. AUG. *Imperator Gallus Auguſtus, Imperator Voluſianus Auguſtus.* Duo capita alterum Treboniani Galli patris ad dextram, alterum Caji Vibii Voluſiani filii, ſeſe invicem adſpicientia & laureata, pectore paludamento armato.

ADVENTUS. AUGG. Duo equites pariter armati & paludati. Qui præcedit & haſtam tranſverſam gerit, eſt Gallus; alter, qui haſtam inſtar ſceptri geſtat, Voluſianus. Hoc numiſma cuſum fuit Romæ, cum urbem ingreſſus eſt Gallus cum filio, quem participem Imperii & Auguſtum declaravit.

vit: Trajano Decio oppreſſo & interfecto, cum Quinto Erennio filio, in bello, quod cum Gothis & Scythis gerebat, Gallus, qui præerat Legioni in finibus Myſiæ, domino parum fidus, pacem inivit cum Barbaris, atque à Legione ſua, & à militibus qui ad eum confugerant ex inſula Meninga, vel Giaba, prout in Epitome *Aurelii Victoris* legitur, Imperator electus eſt. A *Sebaſtiano Erizzo* aliud numiſma majoris moduli eorumdem Imperatorum affertur, cum iiſdem vultibus, ſed deficientibus literis, legitur enim duntaxat *Gallus Aug.* licet averſa pars ornata ſit Victoriâ & duobus militibus, quæ in nummo noſtro non ſunt. Sed adeò integer eſt noſter, &

utrinque tam diligenter cuſus, ut figurarum exilitas non obſtet, quominus utriusque Imperatoris equitantis facies, oculis agnoſci queat.

LIC·COR·SAL·VALERIANVS·N·CAES
PRINCIPI IVVENTVTIS

19.

LIC. COR. SAL. VALERIANUS N. CÆS. *Licinius Cornelius Saloninus Valerianus Nobilis Cæſar.* Caput Cornelii Salonini Valeriani, filii Gallieni & Saloninæ, nepotis Valeriani.

PRINCIPI. JUVENTUTIS. Juvenis Saloninus armatus & paludatus cum haſta, & mundi globo in manu; quæ inſignia Imperii optimè conveniunt cum titulo Cæſaris & Principis Juventutis. Iſta enim oſtendunt deſignatum fuiſſe Succeſſorem Imperatoris, juxta mentem Auguſti, qui primus Cajum & Lucium Cæſarem titulo *Principum Juventutis* inſignivit, ut narrat Tacitus, & oſtendunt ejus

jus nummi. Inter marmorum inſcriptiones reperitur ſequens ejuſdem Salonini, quæ habet utrumque numiſmatis noſtri titulum,

P. LICINIO. SALONINO.

VALERIANO.

NOB. CÆS. PRIN. JUVEN.

VALERIANI. AUG. NEPOTI.

GALLIENI. ET. SALONINÆ.

AUG. FILIO.

MATER. PIENTISSIMA.

Quæ ad pedes juvenis Imperatoris ſedet, eſt mulier barbara captiva, quæ deſignat victoriam aliquam in bellis cum Germanis, Gothis, & Sarmatis, reportatam à patre Gallieno vel

vel ejus legatis, cujus honoris, cùm aliis Imperii prærogativis, particeps factus eſt filius. Hæc facies averſa, licet aliis Salonini nummis communis, attamen propter raritatem numiſmatis majoris formæ cui ineſt, & quod integrum conſervatum ſit, à nobis inter raras eſt relata.

IMP.P.PROBV S.P.F.AVG
MONETA·AVG

20.

IMP. PROBUS. P. F. AUG. *Imperator Probus, Pius, Felix, Auguſtus.* Caput Probi laureatum, pectore armato, cum haſta tranſverſa & clypeo, in quo ſculptus eſt Imperator equitans, præcedente Victoriâ & ſequente milite.

MONETA AUG. *Moneta Auguſti.* Primus qui in nummis ſuis curavit pingi Monetam, quantùm quidem colligere potuimus, eſt Domitianus, additis Libris & Cornu copiæ cum titulo MONETA AUGUSTI. A Commodo non unam duntaxat Monetam ſed tres pinxerunt, cum eodem habitu & eodem titulo, & cum tribus cumulis

nummorum, quibus deſignantur metalla auri, argenti, & æris, quibus Monetæ præerant. A temporibus Gallieni & infra, imagines trium harum Monetarum in nummis adeò frequentes fuerunt, ut dum occupant locum, cui egregia facinora inſculpi ſolebant, pretium & raritatem averſarum numiſmatum frontium minuerint. Verùm aliquatenus reparatur hoc damnum in iis nummis, in quibus, licet in averſa facie tres ſint Monetæ, ſculptum eſt monumentum aliquod facti cujuſpiam, in eodem latere, in quo eſt caput; quod factum eſt, thoraces & clypeos, ad imitationem antiquorum Heroum, variis ſculpturis ornando. Antea recenſuimus numiſma Gordiani, quod

eâ

eâ ratione pugnam cum Perſis & Rege Sapore, ac victoriam de iis reportatam, in Imperatoris thorace ſculptam refert. Nunc occurrit alter hic nummus qui Probi eſt, & in ſcuto Imperatoris ipſum exprimit equitantem, dextrâ protenſâ, præcedente Victoriâ cum laurea, ſequente verò milite cum trophæo ſeu ſigno militari. Hoc deſignatur nobilis hujus Auguſti, poſt magnas & inſignes victorias, in Urbem adventus, adeò ut nihil hîc deſit, præter titulum *Adventus Auguſti.* Hic Heros Romam reverſus, extinctis Tyrannorum factionibus, de omnibus Barbaris, qui ab Aureliano Imperium Romanum undique verſus invaſerant, triumphavit, cùm ſoli ſuper-

eſſent Parthi domandi, qui jam ferocitate amiſſâ in ordinem redacti fuerant. In alio majoris etiam formæ numiſmate, in lucem emiſſo ab Eruditiſſimo *Carolo Patino*, occurrit monumentum triumphi hujus Imperatoris, clypeo ejus inſculptum, ut in hoc noſtro; & in alio, ipſe Probus ſedens, adſtante à tergo victoria, & uno ex Regibus, quos multos devicit, in genua coram ipſo procumbente.

IMP·C·M·AVR·VAL·MAXIMIANVS AVG
MONETA IOVI·ET HERCVLI AVGG

21.

IMP. C. M. AUR. VALER. MAXIMIANUS. AUG. *Imperator Cæſar Marcus Aurelius Valerius Maximianus Auguſtus.* Caput Maximiani laureatum, pectore armato & paludato.

JOVI. ET. HERCULI. ſupra; infra verò MONETA. AUGG. Dea Moneta, pro more cum libra & cornucopiæ inter Jovem & Herculem. Sunt hîc duæ inſcriptiones, & duarum rerum monumenta in unum nummum collecta, Moneta nempe, & Jupiter atque Hercules. Sic in aliis numiſmatibus ejuſdem Maximiani, ut & Diocletiani, ſeparatim reperimus Jovem & Herculem; & Deam Monetam cum iiſdem titulis SACR. MONET. AUGG.

& Jovi. Conser. Augg. Herculi. Con. Augg. *Sacra Moneta Auguſtorum*, & *Jovi Conſervatori Auguſtorum. Herculi Conſervatori Auguſtorum.* In nummo noſtro ſubintelligitur Epithetum conſervatoris: *Jovi & Herculi Conſervatoribus Auguſtorum*; credebant enim hi Imperatores, ſe ab omni malo incolumes à Diis iſtis ſervari. Ab iiſdem cognomina ſibi fecerunt, alter *Jovii*, alter *Herculei*, altaribus & templis iiſdem dicatis, ut inſtaurarent ac extollerent cultum Ethnicum; & Chriſtianiſmum, qui tum longè ac latè ſparſus erat, opprimerent. Ideò ab Ethnicis laudibus in cœlum extollebantur, ut patet ex *Mammertini Panegyrico* ad Maximianum: *Nam primùm*

mùm omnium, inquit, *quanta veſtra erga Deos eſt pietas? quot aris, templis, ſimulacris, donariis, veſtris denique nominibus aſcriptis, adjunctis imaginibus ornaſtis, ſanctioneſque feciſtis exemplo veſtræ venerationis.* Eumenius occaſionem ſumit iis adulandi propter cognomina Jovii & Herculei. *Et ſane præter uſum*, inquit, *curámque Reipublicæ, etiam illa Jovis & Herculis cognata majeſtas in Jovio, Herculióque Principibus totius Mundi cæleſtium rerum ſimilitudinem requirebat.* Quaſi Diocletianus imitari voluiſſet ſuum Jovem, eligendo etiam in filium ſuum Herculem, adoptato Maximiano. Ideóque etiam habemus nobilem alium nummum Diocletiani, majoris formæ, in quo templum eſt Jovis Custodis.

CONSTANTI NVS MAX AVG
GLORIA SAE CVLI VIR TVS CAES
P R

22.

CONSTANTINUS. MAX. AUG. *Conſtantinus Maximus Auguſtus.* Caput Conſtantini Maximi cum Diademate & laurea gemmis diſtincta.

GLORIA. SÆCULI. VIRTUS. CÆSS. *Gloria ſæculi virtus Cæſarum.* Conſtantinus armis inſidens, nudâ ſuperioris corporis parte, juxta morem Heroum, ſiniſtrâ haſtæ innititur, dextrâ gerit globum mundi, ſupra quem eſt Phœnix. Coram ipſo ſtat juvenis, trophæum humero innixum alterâ manu tenens, alterâ verò Conſtantinum juvans in globo & ave ſuſtinendis. Hæc imago pulcherrima & magnificentiſſima eſt, & de-

notat gloriam ſæculi hujus Imperatoris, & felicitatem temporis illius, quo imperium Romanum inſtar Phœnicis renovatum ab eo eſt, & priſtino ſplendore ex victoriis, quas de Barbaris & Tyrannorum factionibus, quibus Roma, Italia & Provinciæ infeſtabantur, donatum. Hoc nummo continetur, primâ inſcriptionis parte, GLORIA SÆCULI; quod exprimitur in alio Conſtantini hiſce vocibus, REPARATIO SÆCULI; unde *Porphyrius Optatianus*, in laudibus hujus Imperatoris, eum vocat Inſtauratorem ſæculi aurei:

Aurea perpetuò reſtaurans Sæcula mundo.

Ad alteram partem inſcriptionis quod attinet, VIRTUS

CÆSS.

Cæss. quamvis debeat referri ad Criſpum & Conſtantinum juniorem, ambos Cæſares, & filios Conſtantini Maximi, attamen omnis laus debetur Criſpo, quem videmus redeuntem victorem Barbarorum, cum ſpoliis Francorum & Germanorum, firmatis paternis victoriis, in Galliis & aliis Provinciis remotioribus. Ejus enim adventus exprimitur in hac nummi noſtri parte averſa, ubi ad patrem accedit cum trophæo humeris innixo, eique ſuppetias fert, ſuppoſitâ manu, in ſuſtinendo orbis terrarum onere. Hîc etiam ad teſtandam lætitiam publicam, & gloriam felicis iſtius ſæculi, legitur Virtus Cæss. Laudis etiam hujus facto participe Conſtantino Criſpi fra-

tre, quod factum videtur cum Quinquennalia Vota nuncuparentur, ut conjicere eſt ex *Nazario* Oratore, in *Panegyrico dicto Conſtantino Maximo*, in celebritate eorumdem votorum Criſpi & Conſtantini junioris. Ita Orationem orditur: *Dicturus Conſtantini auguſtiſſimas laudes, qui tantùm ultra omnium Sæculorum Principes eminet, quantùm à privatis cæteri Principes receſſerunt, & dicturus in cœtu gaudiorum exultantium, & lætitiæ geſtientis, quam æmulationem ſolita beatiſſimorum Cæſarum Quinquennia primò fecerant.* Poſtea laudato utroque Cæſare, deſcendit ad Criſpi res geſtas, eúmque ſolum laudat, quòd victorias parentis perſecutus ſit in Galliis & Germania, eo tempore quo frater nondum

dum talibus expeditionibus maturus erat, ſed titulo duntaxat Cæſaris, & Conſulari dignitate conſpicuus. Unde manifeſtò apparet juvenem armatum, qui hîc cum trophæo pingitur, eſſe Criſpum, qui redit ex Germania, & rerum geſtarum rationem redditurus, victor ad Patrem accedit: titulum verò, qui eſt ipſi cum fratre communis, ita conceptum fuiſſe, ut Conſtantinus eo honore, ad imitandam virtutem ac fortitudinem Criſpi, excitaretur; ut colligere eſt ex ſequentibus verbis ejuſdem *Nazarii: Nobiliſſimorum quoque Cæſarum laudes exſequi velle, ſtudium quidem dulce, ſed non & cura mediocris eſt; quorum in annis pubeſcentibus, non eruptione virtutis tumens germen, non flos præcur-*

ſor

tre, quod factum videtur cum Quinquennalia Vota nuncuparentur, ut conjicere eſt ex *Nazario* Oratore, in *Panegyrico dicto Conſtantino Maximo*, in celebritate eorumdem votorum Criſpi & Conſtantini junioris. Ita Orationem orditur: *Dicturus Conſtantini auguſtiſſimas laudes, qui tantùm ultra omnium Sæculorum Principes eminet, quantùm à privatis cæteri Principes receſſerunt, & dicturus in cœtu gaudiorum exultantium, & lætitiæ geſtientis, quam æmulationem ſolita beatiſſimorum Cæſarum Quinquennia primò fecerant.* Poſtea laudato utroque Cæſare, deſcendit ad Criſpi res geſtas, eúmque ſolum laudat, quòd victorias parentis perſecutus ſit in Galliis & Germania, eo tempore quo frater non-

dum

dum talibus expeditionibus maturus erat, ſed titulo duntaxat Cæſaris, & Conſulari dignitate conſpicuus. Unde manifeſtò apparet juvenem armatum, qui hîc cum trophæo pingitur, eſſe Criſpum, qui redit ex Germania, & rerum geſtarum rationem redditurus, victor ad Patrem accedit: titulum verò, qui eſt ipſi cum fratre communis, ita conceptum fuiſſe, ut Conſtantinus eo honore, ad imitandam virtutem ac fortitudinem Criſpi, excitaretur; ut colligere eſt ex ſequentibus verbis ejuſdem *Nazarii*: *Nobiliſſimorum quoque Cæſarum laudes exſequi velle, ſtudium quidem dulce, ſed non & cura mediocris eſt; quorum in annis pubeſcentibus, non eruptione virtutis tumens germen, non flos præcur-*

ſor

ſor indolis bonæ lætior, quàm uberior apparet, ſed jam facta grandiſera, & contra rationem ætatis, maximorum fructuum matura perceptio; quorum alter in atterendis hoſtibus gravis, terrorem paternum, quo ſemper Barbaria omnis intremuit, derivare ad nomen ſuum cœpit; alter jam Conſulatum, jam venerationem ſui ſentiens, ſi quid intactum aut parens, aut frater reſervet, declarat mox victorem futurum; & rurſus de eodem Conſtantino juniore: *Audivit*, inquit, *frater intentus, & puerilem animum ſpes læta, & blanda gaudia titillarunt, cumque miraretur fratrem, etiam ſibi favit, quod ex annis ejus quam proximus tantæ gloriæ eſſet, agnovit.* A Criſpo præſertim debellati fuerunt Franci & Alemanni, ferociſſimi Germaniæ populi, qui

qui Gallias & Hiſpanias invaſerant. Hos primùm Conſtantinus pater variis certaminibus fregit, ſed poſtea copiis auctos, & provincias Romanas iterum infeſtantes, devicit Criſpus: *Ii igitur*, ait Nazarius Conſtantinum alloquens, *ſub armis tuis conciderunt, & deleri funditus poſſent, niſi divino inſtinctu, quo regis omnia, quos ipſe affeceras, afficiendo filio reſervatos, quanquam ad gloriam veſtram fœcunda malis ſuis natio jam raptim adolevit, robuſtáque reſervata eſt, ut fortiſſimo Cæſari primitias ingentis victoriæ daret.*

Iterum laudat idem Orator virtutem Criſpi, cujus tenera juventus triumphum non diſtulit, cùm patri ſpoliis onuſtus adſtiterit, ſuperatâ tempeſtatis & ſeptentrionis aſperitate, ut

ut Romam ex Germania rediret; recitata enim fuit hæc Oratio Calendis Martiis anni à Chriſto nato CCCXXI. poſt reditum Criſpi, anno Imperii Conſtantini Maximi XIV. Verba Oratoris averſam hanc nummi noſtri frontem eximiè illuſtrant. *Declarant*, inquit, *eſſe rationem cupiditatemque votorum facta Criſpi Cæſarum Maximi, in quo velox virtus ætatis morâ non retardata pueriles annos gloriis triumphalibus occupavit. Cujus ita jam uberes ſcatent laudes, ut plenæ poſſent videri, niſi cœpiſſe, & patrem cogitaremus. Qui quidem nunc nobilisſimus Cæſar venerandi patris, fratrum, ſuorúmque omnium fruitur aſpectu, ſéque fruendum omnibus præbet; crudâ adhuc hyeme, iter gelu intractabile, immenſum ſpatio nivibus, infeſtum,*

ſeſtum, incredibili celeritate confecit, ut intelligamus, alacritatibus nihil aſperum, qui ipſam, quam à ſuis petebat, tam laborioſam inſtituerat voluntatem. Quæ tuum, Conſtantine Maxime, mite pectus inundavit gratulatio, cui tanto intervallo videre filium licuit. Itaque nihil aliud hoc numiſmate contineri credimus, præter monumentum reditûs Criſpi victoris ex Germania; atque illud cuſum fuiſſe ex occaſione Votorum Quinquennalium, quæ jam ceperant celebrari, vel brevi celebranda erant; uti ex allatis Nazarii verbis, & poſtremis hiſce, quibus diſertiſſimam orationem claudit, colligimus: *Quinquenniis*, inquit, *feliciter inchoatis, Decennia Cæſarum nobiliſſimorum, ultra poſteros noſtros extendendo,*

quàm

23.

ANTINOOC. HPΩOC. *Antinous Herous.* Caput Antinoi humero nudo. Hoc numiſma duobus circulis circumdatur; quorum prior ex æro cyprio, alter verò ex Corinthiaco confectus, hic ſua magnitudine deſcribuntur. In inſcriptione hoc rarum occurrit, quòd pro voce HPΩC, quæ titulus eſt uſitatus Antinoi, legamus HPΩOC *Herous*, vel, *Heroicus.*

NEICOMHΔEIA. H. MHTPOΠOΛIC. *Nicomedia Metropolis.* Bos Apis.

Cùm Antinous primùm in Ægypto conſecratus fuiſſet, ejus cultus in alias Civitates Græciæ & Aſiæ, quæ ut adularentur Hadriano

driano, cœleſtes honores ipſi detulerunt, tranſiit. Sed Nicomedienſes maiori honore, præ cæteris, eum affecerunt, quia eorum civitas erat Metropolis Bithyniæ, quæ patria fuit Antinoi. Non modo ſub imagine Apis & Solis, ſed etiam ſub imagine Harpocratis eum coluerunt, ipſique pulcherrimum templum, ut apparet ex aliis eorum nummis, dedicarunt. Si quæratur ratio, ob quam Hadrianus Antinoum inter Heroas retulit, certiſſima omnium eſt quæ à Dione probatur, quia ſcilicet iſte juvenis ſponte pro ſalute Imperatoris ſacra fecerat. Finxerunt illum reſponſa ſeu oracula, inſtar bovis Apis, vel Nævii edere. Sed obſervandum eſt, omnia majora & minora nu-

numiſmata Antinoi Græca eſſe, nulla verò Romana, quia cultus iſte Romam uſque non tranſiit, nec à Senatu ullo decreto approbatus eſt. Ideò hoc numiſma ultimo loco, extra ſeriem Imperatorum, collocavimus.

INDEX NUMISMATUM

Maximi Moduli,

quæ reperiuntur in Bibliotheca
Eminentiſſimi & Reverendiſſimi
CARDINALIS
CASPARI CARPEGNÆ.

In qua & aliæ ſeries Nummorum primæ & ſecundæ magnitudinis, ex auro & argento, aliaque antiquitatis monumenta, aſſervantur.

Numerus deſignat Nummos hoc libro editos.

1. ANTONINUS. AUG. PIUS. P. P. TR. P. COS. III. *Antoninus Auguſtus Pius Pater Patriæ, Tribunitiâ Poteſtate Conſul tertiùm.* Caput Antonini laureatum, parte pectoris paludata. *Fau-*

Fauſtina in numerum Dearum relata, equo inſidens cum face in habitu Dianæ Luciferæ, ſine inſcriptione. Numiſma olim argento obductum, ut apparet ex capite.

2. ANTONINUS. AUG. PIUS. P. P. TR. P. COS. IV. *Antoninus Auguſtus, Pius, Pater Patriæ, Tribunitiâ Poteſtate, Conſul Quartùm:* Caput Antonini laureatum.

Diana ſtolata ſtans, alterâ manu haſtæ innitens, alterâ Capream gerens, ſine inſcriptione. Numiſma circulo circumdatum.

3. AYTOKPATΩP M. ANTΩNEINOC. *Imperator Marcus Antoninus.* Caput M. Aurelii laureatum.

MAΓNHTON. *Magnetum.* Dia-

na Epheſia in medio duorum fluminum jacentium, Mæandri & Lethei, cum duabus Victoriis quæ Dianæ coronam turrium imponunt.

IMP. ANTONINUS. AUG. COS. III. IMP. VERUS, AUG. COS. II. *Imperator Antoninus Auguſtus Conſul Tertium. Imperator Verus Auguſtus Conſul ſecundùm.* Duo capita M. Aurelii & L. Veri ſeſe invicem reſpicientia.

VICTORIÆ AUGUSTORUM. Victoria lauream manu gerens.

4. L. AURELIUS. VERUS. AUG. ARMENIACUS. IMP. II. TR. P. V. COS. II. *Lucius Aurelius Verus Auguſtus Armeniacus Imperator Secundùm, Tribunitia Poteſtate Quinta,*

ta, *Conſul Secundum*. Caput L. Veri laureatum, parte pectoris armatâ.

Hercules juvenis qui capiti ſuo lauream imponit. Hinc Laurus cui appenſa eſt pharetra: inde ara ramis laureis ornata. Numiſma circulo ornatum.

5. IMP. CÆS. L. AUREL. COMMODUS. GERM. SARM. *Imperator Cæſar Lucius Aurelius Commodus*, *Germanicus*, *Sarmaticus*. Caput Commodi juvenis, cum Gauſape ſeu paludamento Barbaro.

TR. POT. COS. *Tribunitiâ Poteſtate Conſul.* Triumphus de Germanis. M. Aurelius & Commodus in quadrigis, præcedente Româ cum ſigno militari, deſuper verò volante Victoriâ cum trophæo.

M. AUR. COMMODUS. ANTONINUS. AUG. PIUS. *Marcus Aurelius Commodus Antoninus Auguſtus Pius.* Caput Commodi laureatum, humeris armatis.

P. M. TR. P. VIII. IMP. VI. COS. III. P. P. *Pontifex Maximus Tribunitia Poteſtate Octavâ, Imperator ſextùm, Conſul Tertium, Pater Patriæ.* Roma ſedens porrigit Globum Mundi, ſeu Orbem Terrarum Imperatori.

M. COMMODUS. ANTONINUS. PIUS. FELIX. AUG. BRIT. Caput Commodi laureatum.

FELICITAS. SÆCULI. P. M. TR. P. XIIII. IMP. VIII. COS. V. P. P. *Pontifex Maximus, Tribunitiâ Poteſtate Decima-*

maquarta, Imperator Octavùm, Conſul Quintùm, Pater Patriæ. Dea Felicitas, cum caduceo & cornucopiæ, pedibus calcat roſtrum navis, propter Victoriam Britannicam.

6. ΑΥΤ. ΚΑΙ. Μ. ΑΥΡΗ. ΚΟΜΟΔΟϹ. *Imperator Cæſar Marcus Aurelius Commodus.* Caput Commodi laureatum.

ΕΠΙ. ϹΤΡ. Π. ΛΙΠΙΟΥ. ΚΟΙΝΟΝ. ΟΜΟ. ΠΕΡΓΑΜΗΝΩΝ. ΚΑΙ. ΕΦΕϹΙΩΝ. Ἐπὶ ϛρατηγȣ Πȣβλίȣ Λιπίȣ Κοινονία. Ὁμονοία Περγαμήνων καὶ Ἐφεσίων. *ſub Stratego ſeu Prætore P. Lipio Communitas, Concordia Pergamenorum & Epheſiorum.* Duo viri ſtantes, quorum unus manibus gerit Dianam Epheſiam, alter Æſculapium.

7. ΑΥΓ. ΚΑΙϹΑΡ. ϹΕΠΤ.

CEOYHPOC. AYΓ. *Imperator Cæſar Septimius Severus Auguſtus.* Caput Septimii Severi laureatum, parte pectoris armata. ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΙΑ ΠΕΡΙΝΘΙΩΝ. ΝΕΩΚΟΡΩΝ. *Philadelphia Perinthiorum Neocororum.* Duo templa in honorem Antonini Caracallæ & fratris ipſius Getæ.

8. AYT. K. M. AYP. CEOYH. ANTΩNEINOC. *Imperator Cæſar Marcus Aurelius Severus Antoninus.* Caput Caracallæ laureatum, pectore armato, cum Gauſape ſeu Paludamento Barbaro humero injecto.

ΠΕΡΙΝΘΙΩΝ.Β ΝΕΩΚΟΡΩΝ. *Perinthiorum Bis Neocororum.* Triumphus Parthicus, in quo apparet Imperator laureatus in Quadrigis, cum Victoria.

ctoria à tergo, præcedente ferculo onuſto trophæo inter duos captivos. Hoc Numiſma erat auratum.

9. ΑΥΤΟΚΡΑΤ. Κ. ΜΑΡΚΟC. ΑΥΡ. ΑΝΤΩΝΕΙΝΟC. *Imperator Cæſar Marcus Aurelius Antoninus.* Caput Caracallæ laureatum cum Meduſa in pectore armato.

ΛΑΟΔ. ΠΡΩΤΩΝ. Γ. ΝΕΩΚΟΡΩΝ. *Laodicenſium Primorum Ter Neocororum.* Imperator equo inſidens coram ſigno Palladis, vultu & dextrâ retrorſum verſus Parthos flexis, quem Miles ſequitur.

10 ΑΥΤ. Κ. Μ. ΑΥΡ. ΑΝΤΩΝΕΙΝΟC. *Imperator Cæſar Marcus Aurelius Antoninus.* Caput Caracallæ laureatum, cum Meduſa in thorace, & haſta humero innixa.

ΤΑΡΣΕΩΝ. ΑΝΤΩΝΕΙΝΙΑ-ΝΩΝ. ΝΕΩΚΟΡΩΝ. *Tarſenſium Antoninianorum Neocororum.* Imperator ſtat inter duo ſigna militaria, alterâ manu innititur haſtæ, alterâ coronam propter Victoriam Parthicam gerit.

11. ΑΥΤ. Κ. Μ. ΟΠ. CΕΟΥ. ΜΑΚΡΕΙΝΟC. *Imperator Cæſar Marcus Opelius Severus Macrinus.*

ΔΙΑΔΟΥΜΕΝΙΑΝΟC. *Diadumenianus.* Duo capita, Macrini laureatum, Diadumeniani juvenis ſine laurea.

ΜΗΤΡΟΠΟΛ. ΚΑΙCΑΡΙΑC. ΝΕΩΚΟΡΟΥ. ΕΤ. Β. *Metropoleos Cæſareæ Neocoræ Anno ſecundo.* Mons Argæus Cæſareæ Cappadociæ, ſub quo cernitur Templum Macrino

&

& Diadumeniano Impp. dicatum.

12. IMP. GORDIANUS. PIUS. FELIX. AUG. Caput ejuſdem Gordiani laureatum cum thorace, cui inſculpta eſt victoria de Perſis reportata. Haſta humero innititur.

ÆQUITAS. AUGUSTI. Tres Monetæ. Numiſma argenteum.

13. ΑΥΤ. Κ. Μ. ΑΝΤ. ΓΟΡΔΙΑΝΟC. ΑΥΓ. *Imperator Cæſar Marcus Antonius Gordianus Auguſtus.* Caput Gordiani Pii pectore armato.

ΠΕΡΙΝΘΙΩΝ. ΙΟΝΩΝ. ΝΕΩΚΟΡΩΝ. *Perinthiorum Jonum Neocororum.* Deus Serapis, Coronam manibus gerens, & Dea Concordia cum patera ante aram.

14. CONCORDIA AUGUSTORUM. Duo capita, unum Philippi patris, alterum Philippi filii.

ADVENTUS AUGUSTORUM. Ambo Philippi, & Lucius Priſcus Philippi ſenioris frater, equitantes dextrâ protenſâ, redeuntes Romam ex bello Perſico. Præcedit Victoria & ſequuntur quinque milites, cum tribus ſignis Cohortium. Numiſma argenteum.

15. CONCORDIA. AUGUSTORUM. Tria capita, quorum duo priora ſunt Philippi & Otacillæ conjuncta, tertium Philippi filii laureatum æque ac Patris caput.

P. M. TR. P. III. COS. *Pontifex Maximus Tribunitia Poteſta-*

ſtate tertiâ Conſul. Congiarium in celebritate novi ſæculi, & Milleſimi anni ab V. C. populo exhibitum.

16. ΑΥΤ. Κ. Μ. ΙΟΥΛ. ΦΙΛΙΠΠΟC. ΑΥΓ. *Imperator Cæſar Marcus Julius Philippus Auguſtus.* Caput Philippi juvenis laureatum.

ΕΠΙ.Μ.ΑΥΡ.ΑΛΕΖΑΝΔΡΟΥ. Β. ΒΕΛ. ΑΡΧΙ. ΑΠΑΜΕΩΝ. Ἐπὶ Μάρκȣ Αὐρελίȣ Ἀλεξάνδρȣ, δεύτερον βελτίςȣ Ἀρχιερέως Ἀπαμέων. *Sub Marco Aurelio Alexandro iterum præſtantiſſimo Pontifice Apamenſium.* Leo ante thyrſum, imminente deſuper Ciſtâ ſacrâ Bacchi.

17. MARCIA. OTACIL. SEVERA. AUG. Caput Otacillæ diademate vinctum. TEMPORUM. FELICITAS.

TAS. Otacilla ſolio inſidens inter duas ſtatuas, Pacis & Salutis. Liberi ſtantes ad eam manus porrigunt.

IMP. C. M. Q. TRAJANUS. DECIUS. AUG. *Imperator Cæſar Mecius Quintus Trajanus Decius Auguſtus.* Caput Trajani Decii cum Corona radiata.

VICTORIA. AUG. S. C. Victoria cum Laurea & Palma.

IMP. C. M. Q. TRAJANUS. DECIUS. AUG. Caput ejuſdem cum Corona radiáta.

FELICITAS. SÆCULI. Dea Felicitas cum Cornucopiæ & Caduceo.

18. IMP. GALLUS. AUG. IMP. VOLUSIANUS AUG. Capita Galli & Voluſiani ſeſe in-

invicem reſpicientia.

ADVENTUS. AUGG. *Adventus Auguſtorum.* AmboImpp. armati cum haſtis , equitantes.

IMP. CÆS. C. VIBIUS. TREBONIANUS GALLUS. AUG. Caput Treboniani Galli.

MONETA AUGG. Tres Monetæ. Numiſma argenteum.

IMP. VALERIANUS AUG. Caput Valeriani Patris laureatum.

MONETA AUGG. Valeriani nempe, &Gallieni filii. Numiſma mediæ formæ, argento obductum.

IMP. GALLIENUS. PIUS. FELIX. AUG. Caput Gallieni laureatum; pectore paludato.

MO-

MONETA. AUG. Tres Monetæ.

Aliud ſimile Numiſma argenteum.

IMP. GALLIENUS. P. F. AUG. *Imperator Gallienus Pius Felix Auguſtus.* Caput Gallieni laureatum, pectore armato, alterâ manu ſcutum, cui caput Meduſæ inſculptum eſt, alterâ haſtam humero innixam ſuſtinens.

MONETA AUGG. Gallieni & Valeriani Patris, vel Fratris. Numiſma ex Orichalco argento obducto.

GALLIENUS. AUG. Caput Gallieni galeatum cum ſcuto & haſta.

FIDES MILITUM. Fides manibus duo ſigna militaria gerens. Nummus aureus mediæ magnitudinis.

19. LIC. COR. SAL. VALERIANUS N. CÆS. *Licinius Cornelius Saloninus Valerianus nobilis Cæſar.* Caput Salonini Valeriani filii Gallieni.

PRINCIPI. JUVENTUTIS. Stat Imperator armatus, haſtæ innitens, alterâ manu globum gerens. Ad pedes ejus ſedet Barbara captiva.

IMP. C. M. CASS. LAT. POSTUMUS. P. F. AUG. *Imperator Cæſar Marcus Caſſius Latinus Poſthumus, Pius, Felix, Auguſtus.* Caput Poſthumi Tyranni laureatum.

VICTORIA. AUG. *Victoria Auguſti.* Victoria ad cujus pedes eſt captivus.

C. JUL. P. CASSIUS. LAT. POSTUMUS. P. F. AUG. *Cajus Julius Publius Caſſius Latienus*

tienus Poſtumus Pius Felix Auguſtus. Caput Poſtumi filii radiatum.

LÆTITIA. AUG. *Lætitia Auguſti.* Triremis.

20. IMP. PROBUS. P. F. AUG. *Imperator Probus Pius Felix Auguſtus.* Caput Probi laureatum cum haſta & ſcuto, cui inſculptus eſt Imperator equitans, præcedente Victoriâ, & ſequente Milite.

MONETA. AUG. Tres Monetæ.

Aliud ſimile numiſma Probi obductum argento.

IMP. C. M. AUR. CARUS. P. F. AUG. *Imperator Cæſar Marcus Aurelius Carus. Pius Felix Auguſtus.* Effigies Cari laureati pectore armato.

MONETA. AUGG. *Auguſto-*

rum

rum Cari, & Carini filii. Numiſma argenteum.

IMP. C. NUMERIANUS. P: F. AUG. *Imperator Cæſar Numerianus Pius Felix Auguſtus.* Caput Numeriani laureatum, pectore armato, & haſta humero impoſita.

MONETA AUG. Numiſma argento obductum.

DIOCLETIANUS. AUG. *Diocletianus Auguſtus.* Caput Diocletiani cum veſte ſeu pallio palmato.

JOVI.CONSERVATORI. AUG. *Jovi Conſervatori Auguſti.* Templum in cujus media parte eſt ſtatua Jovis cum haſta & fulmine, ad cujus pedes eſt Aquila.

IMP. C. M. VAL. DIOCLETIANUS P. F. AUG. *Impera-*

rator Cæſar Marcus Valerius Diocletianus, Pius, Felix, Auguſtus. Caput Diocletiani laureatum.

MONETA AUG. Tres Monetæ.

21. IMP. C. M. AUR. VAL. MAXIMIANUS. AUG. *Imperator Cæſar Marcus Aurelius Valerius Maximianus, Auguſtus.* Caput Maximiani laureatum, pectore paludato.

JOVI. ET. HERCULI. MONETA. AUGG. *Jovi & Herculi, Moneta Auguſtorum.* Dea Moneta inter Jovem & Herculem.

VIRTUS. MAXIMIANI. AUG. *Virtus Maximiani Auguſti.* Effigies Maximiani laureata, quæ alterâ manu equum frænat, altera ſuſtinet ſcutum, cui inſculpta eſt Lupa.

pa cum Gemellis ad Ficum Ruminalem. Thoraci ineſt caput Meduſæ.

MONETA. AUGG. Tres Monetæ.

GAL. VAL. MAXIMIANUS. NOB. C. *Galerius Valerius Maximianus Nobilis Cæſar.* Caput Maximiani, cognomine Armentarii.

MONETA.AUG.*Auguſti*,ſcilicet Diocletiani qui hunc Maximianum Cæſarem creavit.

22.CONSTANTINUS.MAX. AUG. *Conſtantinus Maximus Auguſtus.* Caput Conſtantini Maximi cum diademate gemmis diſtincto.

GLORIA. SÆCULI. VIRTUS. CÆSS. & infra. P. R. *Gloria Sæculi, Virtus Cæſarum.* Criſpi nimirum & Conſtanti-

ni

ni junioris. Conſtantinus inſidens thoraci, ſuperiore corporis parte nudâ, innitens ſiniſtrâ haſtæ, inſtar Jovis. Criſpus cum trophæo de Gallis & Germanis ſtans coram ipſo, globum & Phœnicem ipſi porrigit. Eſt præterea ad ejus pedes Tigris.

VICT. CONSTANTINUS. AUG. *Victor Conſtantinus Auguſtus.* Caput Conſtantini laureatum, pectore armato. DEBELLATORI GENTIUM BARBARARUM. Imperator equitans & duos Barbaros terræ afflictos haſta feriens. Hoc Numiſma jam olim tribus in locis perforatum fuit, fortaſſis à milite, qui illud armis ſuis commiſit, vel alio quopiam modo.

MAG. DECENTIUS. NOB. CÆS. *Magnentius Decentius Nobilis Cæſar.* Caput Decentii pectore paludato, alterâ manu ſceptrum, alterâ globum cui impoſita eſt victoria gerit.

VIRTUS. AUGG. Imperator equitans hoſtem terræ haſtâ affligit.

D. N. JOVIANUS. P. F. AUG. *Dominus noſter Jovianus Pius, Felix, Auguſtus.* Caput Joviani cum Diademate gemmato.

URBS. ROMA. Roma ſedens cum haſta & globo præ manibus. Numiſma mediæ magnitudinis.

23. ANTINOOC HPΩOC. *Antinous Herous.* Caput Antinoi humeris nudis.

ΝΕΙCΟΜΗΔΕΙΑ Η. ΜΗΤΡΟΠΟΛΙC. *Nicomedia Metropolis.* Bos Apis.

F I N I S.

813.794